Länsstyrelsen
Stockholm

Datum
2013-10-03

Beteckning
100-1588-2013

Enheten för naturvård
Rebecca Strömberg
08-7854037

STOCKHOLMS STAD
Kommunstyrelsen
Registraturet
Ink. 2013 -10- 08
Dnr: 304-1516/2013
Till: RIII

Till kommunerna i Stockholms län

Remiss av förslag till riksintressen för friluftslivet

Länsstyrelserna har fått regeringens uppdrag att lämna underlag till Naturvårdsverket med översiktliga bedömningar av nuvarande och eventuellt tillkommande områden som kan vara av riksintresse för friluftslivet. Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2013.

I Stockholms län finns nio befintliga riksintresseområden. Länsstyrelsen föreslår reviderade gränser för dessa riksintresseområden samt tre nya riksintresse-områden. De ändrade gränserna för befintliga områden består av både utvidgningar och minskningar. En större förändring är att det befintliga riksintresseområdet Össebygarn–Roslagskulla har minskats till drygt en tredjedel av områdets nuvarande storlek och byter namn till Tärnanområdet. Länsstyrelsen föreslår följande nya riksintresseområden:

- Bornsjön
- Järvafältet–Kungliga nationalstadsparken
- Rösjön–Vallentunasjön–Angarn

Vi har valt ut områden utifrån Naturvårdsverkets och Havs- och vattenmyndighetens riktlinjer, d.v.s. områden med så stora friluftsvärden att de är attraktiva för besökare från hela eller en stor del av landet eller utlandet samt områden som är viktiga för många människors friluftsliv och kan nyttjas ofta och mycket. Urvalet av områden har också gjorts utifrån de diskussioner vi hade vid de fem kommunträffarna i början av sommaren samt utifrån dialog med andra aktörer.

Viktiga underlag för utpekandet har varit programmet för skydd av tätortsnära natur i Stockholmsregionen (Länsstyrelsens rapport 2003:20), regionplanen (RUFS 2010) med Stockholms regionala grönstruktur samt kommunernas översiktsplaner. Vårt förslag är i linje med landstingets arbete med den regionala grönstrukturen som är fastställd i RUFS 2010. Landstingets planeringsunderlag om bl.a. upplevelsevärden och tillgänglighet har varit betydelsefulla dokument vid urvalet av områden.

Enligt miljöbalken ska riksintresseområden inte utsättas för påtaglig skada oavsett om påverkan sker utifrån eller inom riksintresseområdet. Gränserna är inte avsedda att tolkas som exakta och riksintresseområdena har därför avgränsats i en översiktlig skala. För att illustrera detta har vi försökt använda mjuka linjer på de kartor som bifogas remissen.

Postadress
Länsstyrelsen Stockholm
Box 22067
104 22 STOCKHOLM

Besöksadress
Hantverkargatan 29

Telefon
08-785 40 00
Fax
08-785 40 01

E-post/webbplats
stockholm@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/stockholm

Datum
2013-10-03

Beteckning
100-1588-2013

Denna remiss består av kartmaterial för såväl befintliga riksintresseområden som föreslagna nya områden samt en värdebeskrivning till varje område. Av beskrivningen framgår vilka kriterier som ligger till grund för utpekandet av området, vilka friluftsaktiviteter som kan utövas inom området samt en beskrivning av områdets värden och förutsättningarna för att dessa värden ska bevaras och utvecklas.

I denna remiss vill vi i första hand ha era synpunkter på urvalet av områden samt områdenas avgränsningar.

Vi välkomnar också synpunkter på de beskrivningar av riksintresseområdena som bifogas. Dessa beskrivningar är endast utkast och kommer att kompletteras med ytterligare innehåll, bl.a. om områdenas huvuddrag.

Som Länsstyrelsen meddelade vid kommunträffarna samt i en skrivelse om uppdraget i våras innebär den mycket korta uppdragstiden att remisstiden endast blir fyra veckor. Länsstyrelsen är medveten om de svårigheter som ett kort remissförfarande kan orsaka och önskar därför kalla tjänstemän och politiker i länets alla kommuner till en hearing/dialogmöte **den 8 november kl. 10-12** som ett komplement till remissen (se bifogad inbjudan). Syftet med mötet är erbjuda möjlighet till dialog kring Länsstyrelsens förslag till ändringar i befintliga riksintresseområden samt föreslagna nya områden. Vi är lyhörda för synpunkter kring hur vårt förslag kan påverka kommunernas utveckling.

För att hinna bearbeta vårt förslag innan det skickas till Naturvårdsverket behöver vi era **skriftliga synpunkter senast den 5 november 2013**.

För mer information avseende remissen kan projektledare Rebecca Strömberg kontaktas på telefon 08-785 40 37 eller e-post rebecca.stromberg@lansstyrelsen.se.

Göran Åström
Miljödirektör

Bilagor:

1. Översiktskarta med förslag till områden av riksintresse för friluftslivet
2. Områdeskartor med värdebeskrivning för varje riksintresseområde
3. Tabell med huvuddragen i förändringarna för varje område
4. Inbjudan till hearing/dialogmöte

Länsstyrelsen Stockholm

Remiss av förslag till riksintressen för friluftslivet

Översiktskarta

Bilaga 1
Tillhör Länsstyrelsens ärende
dnr 100-1588-2013

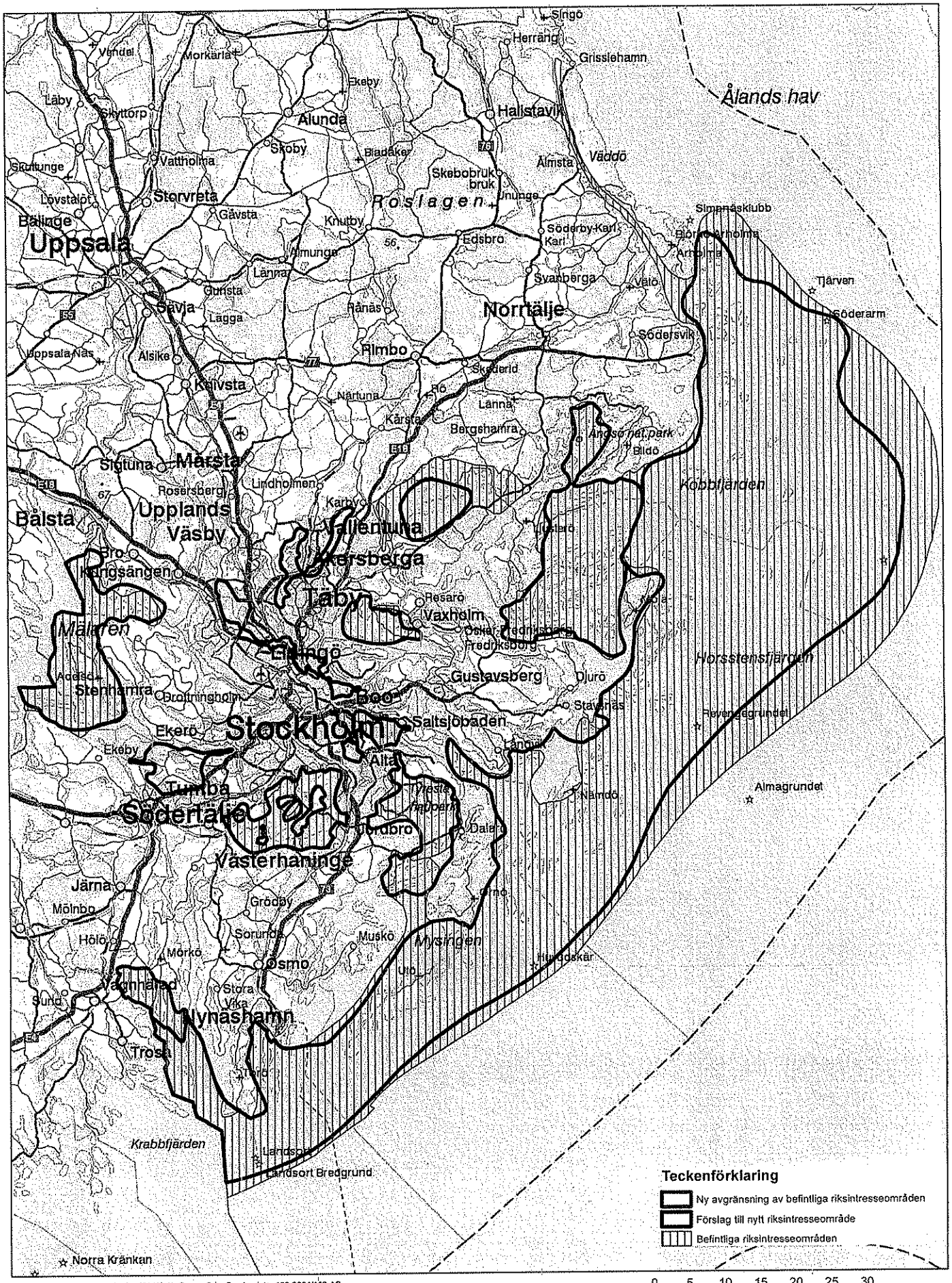

Länsstyrelsen Stockholm

Bornsjön

Remiss av förslag till riksintressen för friluftslivet

Bilaga 2
Tillhör Länsstyrelsens ärende
dnr 100-1588-2013

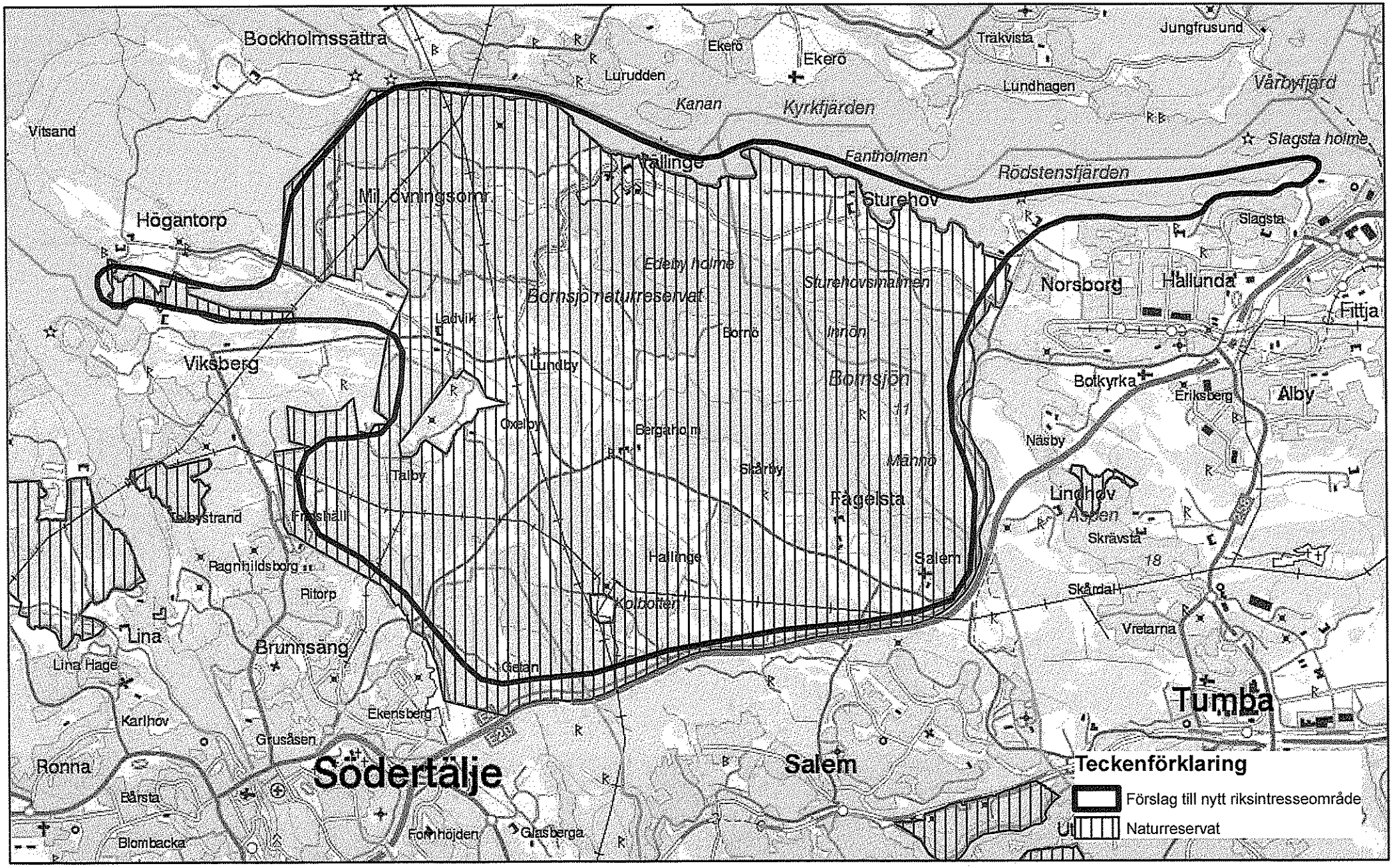

Fastighetskartan © Lantmäteriet, [2013]. Ur Geografiska Sverigedata, 106-2004/188-AB

0 1 2 Kilometers

Bornsjön

Kommun:
Botkyrka 0127
Salem 0128
Södertälje 0181

Huvudkriterier:
- Områden med särskilt goda förutsättningar för berikande upplevelser i natur- och/eller kulturmiljöer.
- Områden med särskilt goda förutsättningar för friluftsaktiviteter och därmed berikande upplevelser.

Stödkriterier:
- intresseväckande naturvärden
- intresseväckande kulturvärden
- tilltalande landskapsbild (tilltalande perspektiv och utblick över landskap och vatten m.m.)
- omväxling (variation i fråga om topografi, fördelning mark/vatten, vegetation, kulturprägel m.m.)
- artrikedom
- bra vattenkvalitet
- förekonsten av sammanhängande gröna stråk
- naturvärden som kan bestå även vid ökad besöksfrekvens
- förekomst av brukningsvägar, stigar, vandringsleder m.m.
- möjligheterna att komma till och in i området samt vistas i eller i anslutning till området. Exempelvis kommunikation (förekomst eller möjlighet) till och från ett område (buss, bil, båt, cykel)

Friluftsaktiviteter:
Promenader, strövande, vandring, natur- och kulturupplevelser, bär- och svampplockning och fågelskådning.

Beskrivning av områdets värden:
Området är ett av länets viktigaste oexploaterade större områden i länets sydvästliga del och har stor betydelse för det rörliga friluftslivet. Det tätortsnära läget gör att området är viktigt för många människors friluftsliv och kan nyttjas ofta och mycket.

För friluftslivet utgör Bornsjöområdet ett tätortsnära grönområde med förvånansvärt höga och allsidiga kvaliteter. Området tilltalar å ena sidan dem som föredrar ett landskap med prägel av kulturbygd och med ett stort antal kulturhistoriska sevärdheter, å andra sidan dem som föredrar att vistas i ostörda, naturnära miljöer och uppleva det rika djurlivet. Det finns stora möjligheter att uppleva tystnad och relativt opåverkade skogar i området.

Här finns tillgång till naturliga Mälarstränder med strandpromenader, badplatser och utsiktsplatser. Uppe på Korpbergets topp erbjuds vida utblickar över vatten och odlingslandskap. Vid Lindängen finns upplevelserik lövskog med höga naturvärden

Förutsättningar för bevarande och utveckling av områdets värden:
Området bevaras som ett oexploaterat friluftsområde. Skogsbruk bedrivs med stor hänsyn till friluftslivet och områdets höga naturvärden. En förutsättning för att odlingsmarkerna brukas är att ett levande jordbruk bibehålls.

Riksintressets värden skadas om området eller delar tas i anspråk för bebyggelse, vägar eller liknande fysisk exploatering. En nedläggning av jordbruket skulle innebära att kulturlandskapets värden går förlorade och upplevelsevärdena för människor klart försämras.

Stora möjligheter finns att med enkla anordningar underlätta allmänhetens vistelse i områden och skapa ett område som icke kräver stora anläggningar men som kan erbjuda besökare rika natur- och kulturupplevelser.

Länsstyrelsen Stockholm

Järvafältet-Kungliga nationalstadsparken

Remiss av förslag till riksintressen för friluftslivet

Bilaga 2
Tillhör Länsstyrelsens ärende
dnr 100-1588-2013

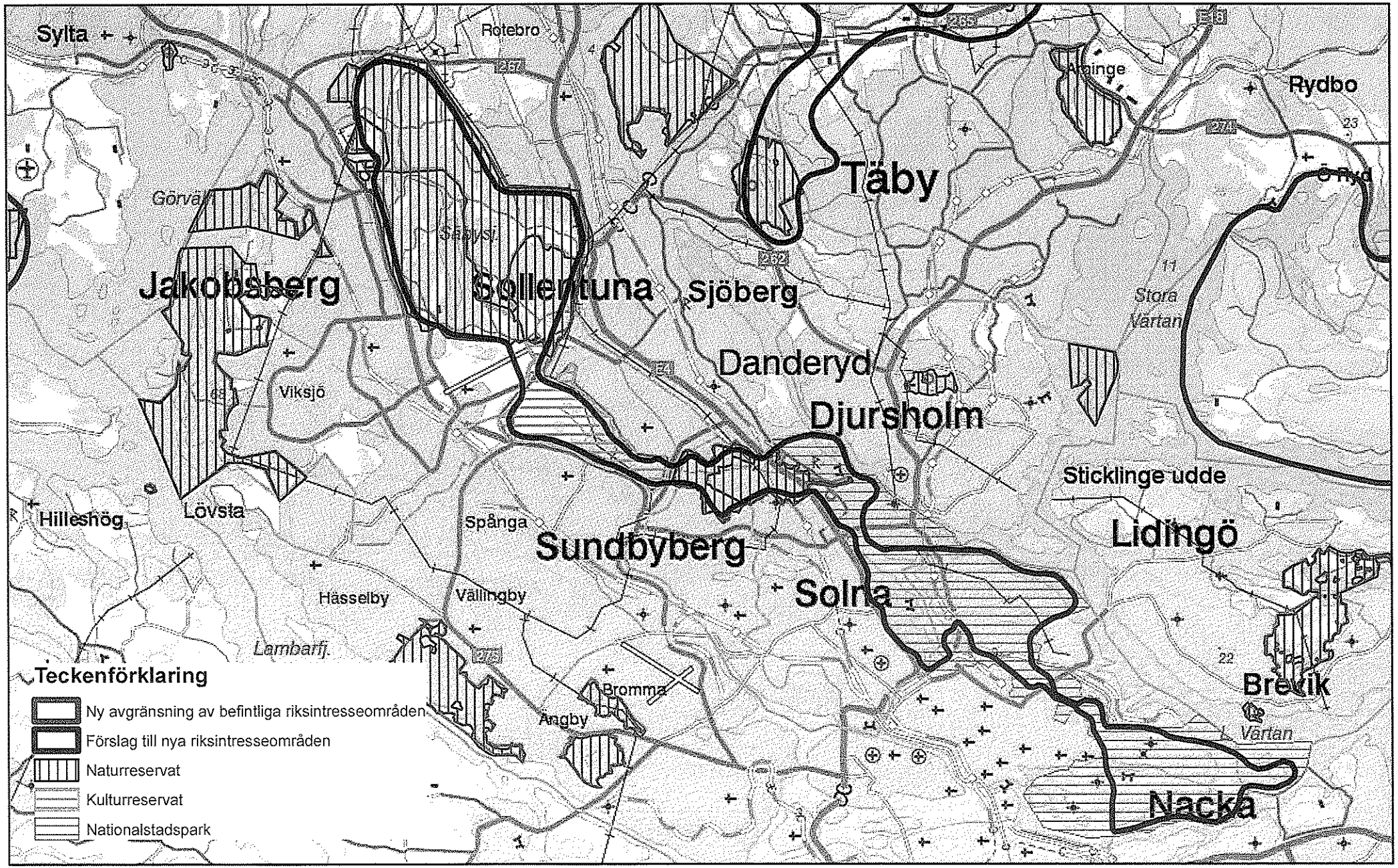

Fastighetskartan © Lantmäteriet, [2013]. Ur Geografiska Sverigedata, 106-2004/188-AB

0 1 2 3 4 5 Kilometers

Järvafältet–Kungliga nationalstadsparken

Kommun:
Järfälla 0123
Lidingö 0186
Sollentuna 0163
Solna 0184
Stockholm 0180
Sundbyberg 0183

Huvudkriterier:
- Områden med särskilt goda förutsättningar för berikande upplevelser i natur- och/eller kulturmiljöer.
- Områden med särskilt goda förutsättningar för friluftsaktiviteter och därmed berikande upplevelser.

Stödkriterier:
- intresseväckande naturvärden
- intresseväckande kulturvärden
- tilltalande landskapsbild (tilltalande perspektiv och utblick över landskap och vatten m.m.)
- omväxling (variation i fråga om topografi, fördelning mark/vatten, vegetation, kulturprägel m.m.)
- särprägel (en för regionen avvikande naturföreteelse; storslagen natur)
- att området har sällsynta växter och djur
- artrikedom
- lämplig terräng med variationsrik topografi
- förekomsten av sammanhängande gröna stråk
- naturvärden som kan bestå även vid ökad besöksfrekvens
- tålighet mot slitage i de delar som förväntas bli intensivt utnyttjade
- förutsättningar för att vårda området (både ekonomiska och naturgivna förutsättningar)
- förekomst av anläggningar eller service, såsom toalett, sopsortering, parkering, eldstäder, lägerplatser, vindskydd o.s.v.
- att det finns markerade leder och informationsskyltar
- förekomst av brukningsvägar, stigar, vandringsleder m.m.
- möjligheterna att komma till och in i området samt vistas i eller i anslutning till området. Exempelvis kommunikation (förekomst eller möjlighet) till och från ett område (buss, bil, tåg, båt, cykel)
- frånvaro av hinder för områdets användning för friluftsändamål, t.ex. inga eller små inskränkningar i allemansrätten

Friluftsaktiviteter:
Vandringsled, natur- och kulturstigar, promenader med vida utblickar, picknick, längdåkning, skridskoåkning, kanoting, naturupplevelser, kulturupplevelser, bär- och svamplockning, joggning, cykling, orientering, fågelskådning, ridning, 4H-gårdar, odlingslotter, golf, evenemang.

Beskrivning av områdets värden:

Området har stora identitetsvärden och upplevelsekvaliteter. Det tätortsnära läget gör att området är viktigt för många människors friluftsliv och kan nyttjas ofta och mycket.

Kungliga nationalstadsparken är ett unikt historiskt landskap som utmärks av en växelverkan mellan natur- och kulturvärden. Här finns rika möjligheter att uppleva framstående kulturmiljöer, i synnerhet slottsområdena Hagaparken, Ulriksdal och Rosendal och även ett unik ek- och parklandskap. Det stora antalet caféer och picknickställen är en tillgång för besökaren.

På Järvafältet kan man helt nära storstaden uppleva en levande landsbygd med aktivt jordbruk och lång historisk kontinuitet med bland annat järnåldersgravfält och en varierad natur. I området finns ovanligt stora naturliga gräsmarker som också fungerar för social samvaro och evenemang. Området inbjuder till många olika friluftsaktiviteter och det finns många friluftsanläggningar. Vandringsleden Järvakilstråk sträcker sig genom området och vid de större sjöarna finns flera strandpromenader med vackra utblickar liksom möjlighet till kajakpaddling och skridskoåkning.

Området ligger inom centrala Stockholm och i anslutning till västra Storstockholms tätortsbebyggelse och är på många platser tillgängligt med kollektivtrafik.

Förutsättningar för bevarande och utveckling av områdets värden:

För att områdets värden ska bevaras krävs fortsatt skötsel och hävd av ek- och parklandskapet och fortsatt jordbruksdrift med åkerbruk och bete, underhåll av stigar, leder, rastplatser m.fl. anläggningar.

Exploatering genom t.ex. etablering av större bebyggelsegrupper, upphörande av skötsel och jordbruksdrift kan skada områdets värden.

Området kan kompletteras med fler anordningar för friluftslivet som stigar, rastplatser, parkeringsplatser och en utvecklad skyltning, vägvisning och information. Passagerna vid de kraftiga barriärerna som går genom området kan förbättras.

Länsstyrelsen Stockholm

Rösjön-Vallentunasjön-Angarn

Remiss av förslag till riksintressen för friluftslivet

Bilaga 2
Tillhör Länsstyrelsens ärende
dnr 100-1588-2013

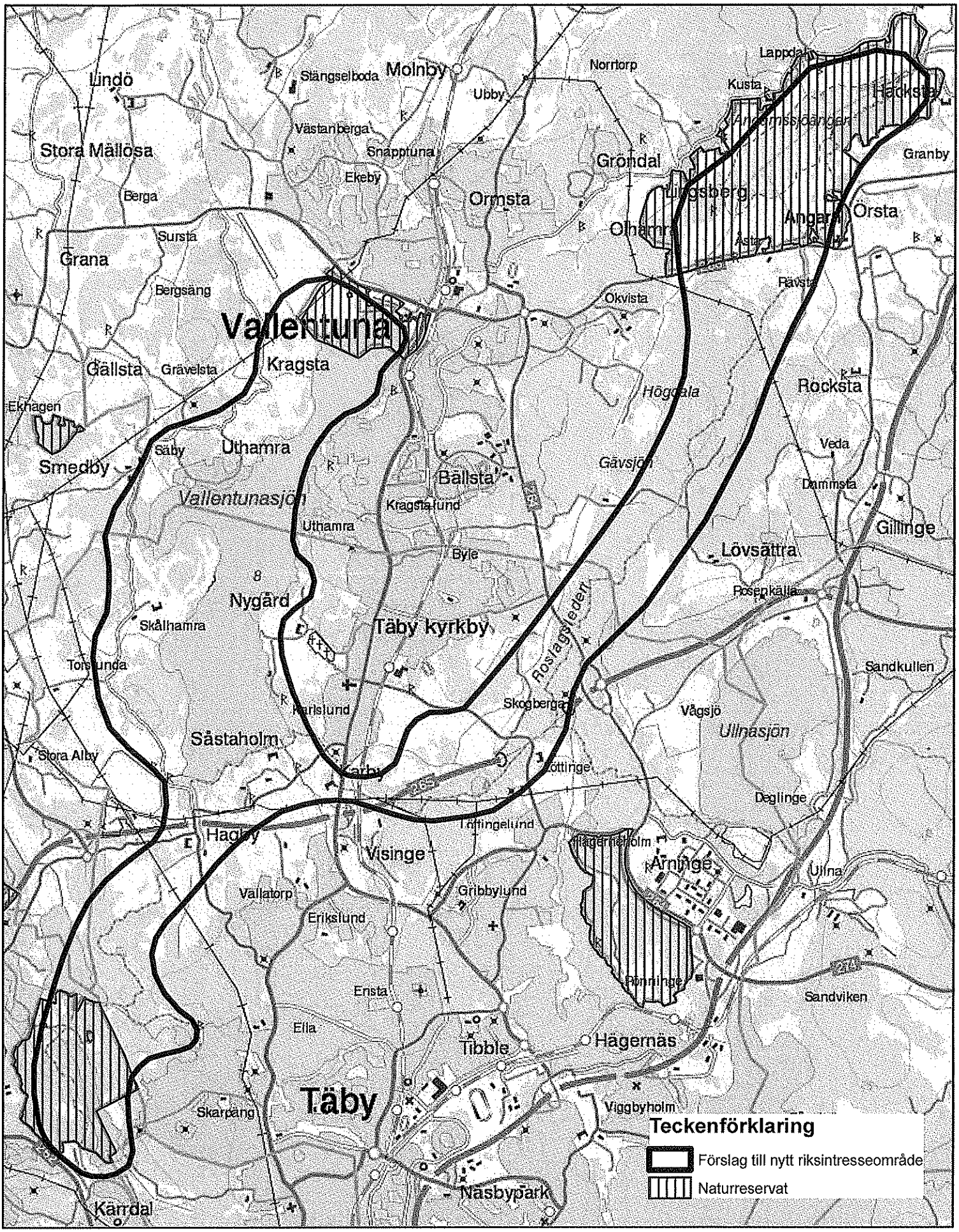

Fastighetskartan © Lantmäteriet, [2013]. Ur Geografiska Sverigedata, 106-2004/188-AB

Rösjön–Vallentunasjön–Angarn

Kommun:
Sollentuna 0163
Täby 0160
Upplands Väsby 0114
Vallentuna 0115

Huvudkriterier:
- Områden med särskilt goda förutsättningar för berikande upplevelser i natur- och/eller kulturmiljöer.
- Områden med särskilt goda förutsättningar för friluftsaktiviteter och därmed berikande upplevelser.
- Områden med särskilt goda förutsättningar för vattenanknutna friluftsaktiviteter och därmed berikande upplevelser.

Stödkriterier:
- intresseväckande naturvärden
- intresseväckande kulturvärden
- tilltalande landskapsbild (tilltalande perspektiv och utblick över landskap och vatten m.m.)
- omväxling (variation i fråga om topografi, fördelning mark/vatten, vegetation, kulturprägel m.m.)
- att området har sällsynta växter och djur
- artrikedom
- lämplig terräng med variationsrik topografi
- terrängförhållanden utan hindrande blockighet, snårigheter, brutenhet eller myrrikedom
- förekomsten av sammanhängande gröna stråk
- vattenanknutna friluftsaktiviteter ex forspaddling
- naturvärden som kan bestå även vid ökad besöksfrekvens
- tålighet mot slitage i de delar som förväntas bli intensivt utnyttjade
- förutsättningar för att vårda området (både ekonomiska och naturgivna förutsättningar)
- förekomst av anläggningar eller service, såsom toalett, sopsortering, parkering, eldstäder, lägerplatser, vindskydd o.s.v.
- att det finns markerade leder och informationsskyltar
- förekomst av brukningsvägar, stigar, vandringsleder m.m.
- möjligheterna att komma till och in i området samt vistas i eller i anslutning till området. Exempelvis kommunikation (förekomst eller möjlighet) till och från ett område (buss, bil, tåg, båt, cykel)
- frånvaro av hinder för områdets användning för friluftsändamål, t.ex. inga eller små inskränkningar i allemansrätten

Friluftsaktiviteter:
Strövande, vandring, natur- och kulturupplevelser, kulturstig, friluftsbad, camping, cykling, minigolf, skridsko- och skidåkning, båtutflykter, fritidsfiske, bär- och svampplockning, ridsport, fågelskådning.

Beskrivning av områdets värden:

Området har stora identitetsvärden och upplevelsekvaliteter. Det tätortsnära läget gör att området är viktigt för många människors friluftsliv och kan nyttjas ofta och mycket. Det inbjuder till flera friluftsaktiviteter på både land och vatten.

Besökare erbjuds rika möjligheter att uppleva framstående kulturmiljöer, i synnerhet runt Vallentunasjön och runt Angarnsjöängen. Det så kallade runriket runt Vallentunasjön är världens runstenstätaste område och ingen annanstans kan man uppleva så stort antal runstenar med sådan variation och så lättillgängligt som här. I det öppna jordbrukslandskapet runt Angarnsjöängen finns också många intressanta fornlämningar, som en hällritning, gravfält och runstenar.

Här kan man helt nära storstaden uppleva en levande landsbygd med aktivt jordbruk och lång historisk kontinuitet. Området har en varierad natur med odlingslandskap, skogar och vattenområden. Roslagsleden går igenom området från Rösjön och vidare mot Angarnsjöängen.

Det finns flera viktiga besöksmål i området. Angarnssjöängen är mest känd som en av Stockholmsområdets finaste fågelsjöar, Rösjöskogen är ett populärt friluftsområde med möjlighet till många aktiviteter, t.ex. motionsspår, badplats, camping och bollplaner och Björkby-Kyrkvikens naturreservat är ett välfrekventerat friluftsområde för boende i Vallentuna tätort.

Området ligger i anknytning till östra Storstockholms tätortsbebyggelse och är därför tillgängligt med kollektivtrafik.

Förutsättningar för bevarande och utveckling av områdets värden:

För att bevara områdets värden behövs fortsatt jordbruksdrift med åkerbruk och betesdrift, kontinuerlig fornvård, skogsskötsel med hänsyn till friluftslivet, underhåll av stigar, leder, rastplatser, informationsskyltar m.fl. anläggningar.

Vad som påtagligt kan skada områdets värden är att jordbruksdriften upphör, att skogsbruket inte tar hänsyn till friluftslivet och exploatering genom t.ex. etablering av större bebyggelsegrupper.

Området kan kompletteras med fler anordningar för friluftslivet genom stigar, rastplatser, parkeringsplatser och information.

Länsstyrelsen Stockholm

Stockholms skärgård; yttre delen - karta 1

Remiss av förslag till riksintressen för friluftslivet

Bilaga 2
Tillhör Länsstyrelsens ärende
dnr 100-1588-2013

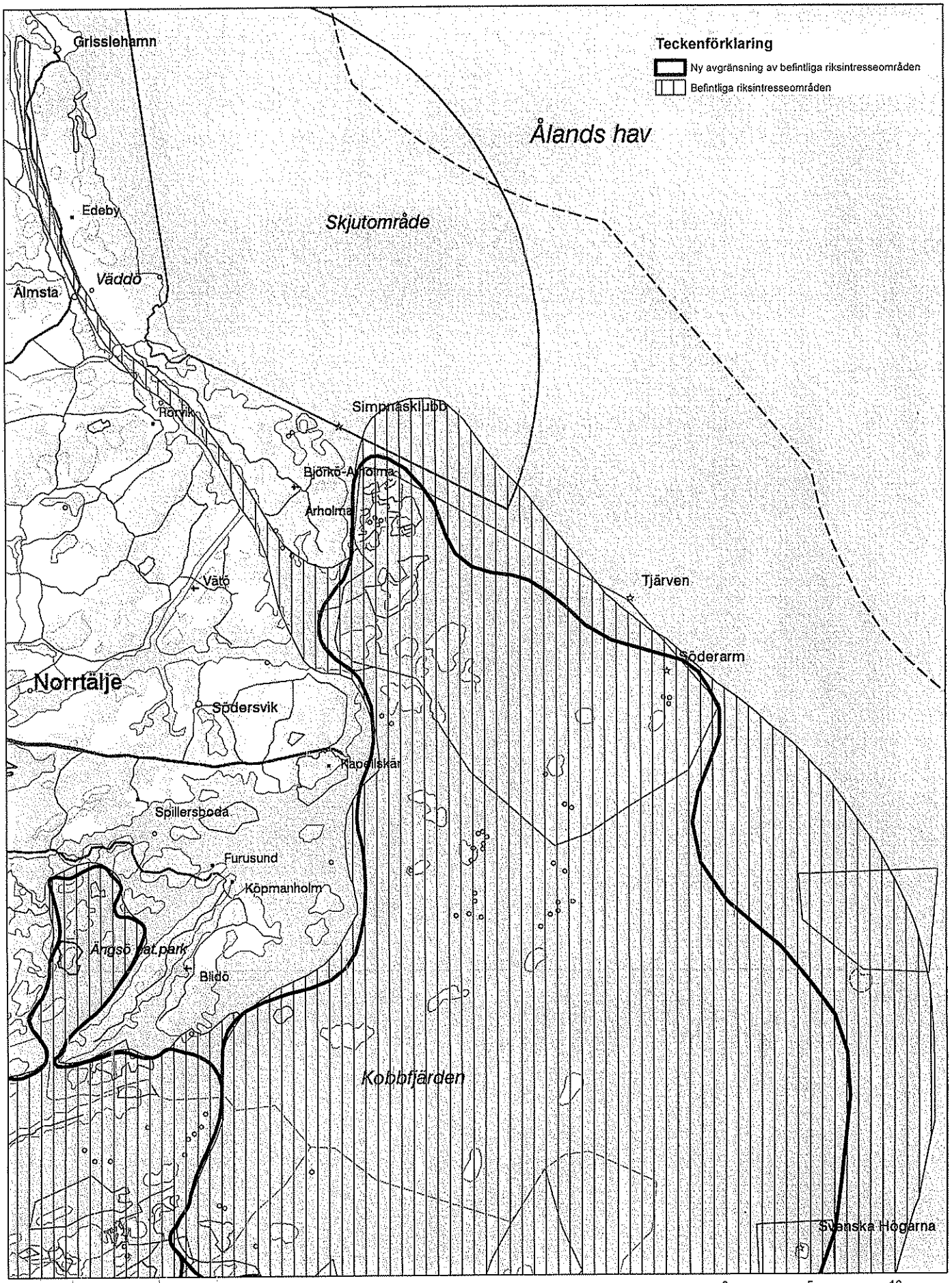

Fastighetskartan © Lantmäteriet, (2013). Ur Geografiska Sverigedata, 106-2004/188-AB

Länsstyrelsen Stockholm

Stockholms skärgård; yttre delen - karta 2

Remiss av förslag till riksintressen för friluftslivet

Bilaga 2
Tillhör Länsstyrelsens ärende
dnr 100-1588-2013

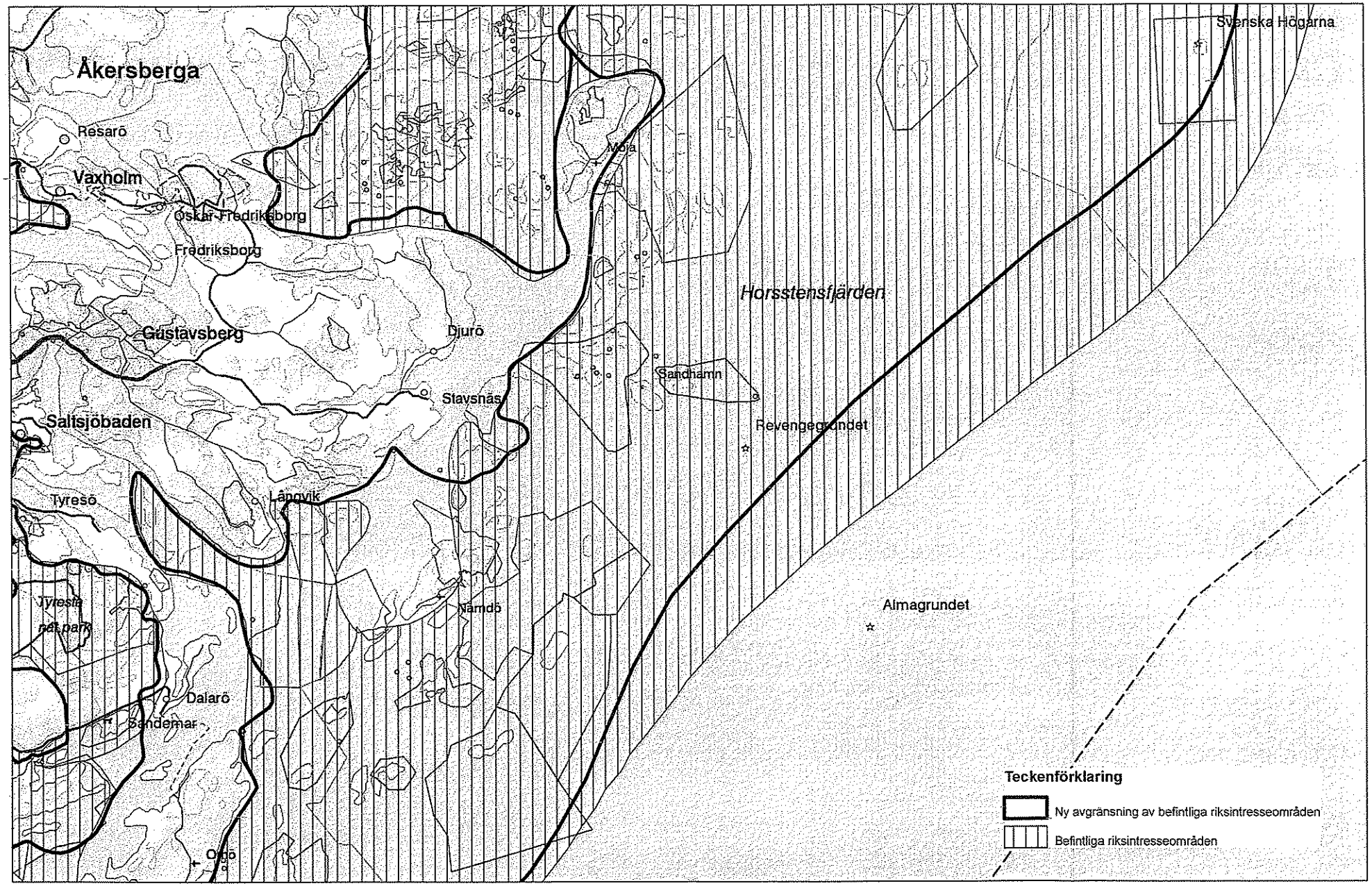

Fastighetskartan © Lantmäteriet, [2013]. Ur Geografiska Sverigedata, 106-2004/188-AB

0 5 10 Kilometers

Länsstyrelsen Stockholm

Stockholms skärgård; yttre delen - karta 3

Remiss av förslag till riksintressen för friluftslivet

Bilaga 2
Tillhör Länsstyrelsens ärende
dnr 100-1588-2013

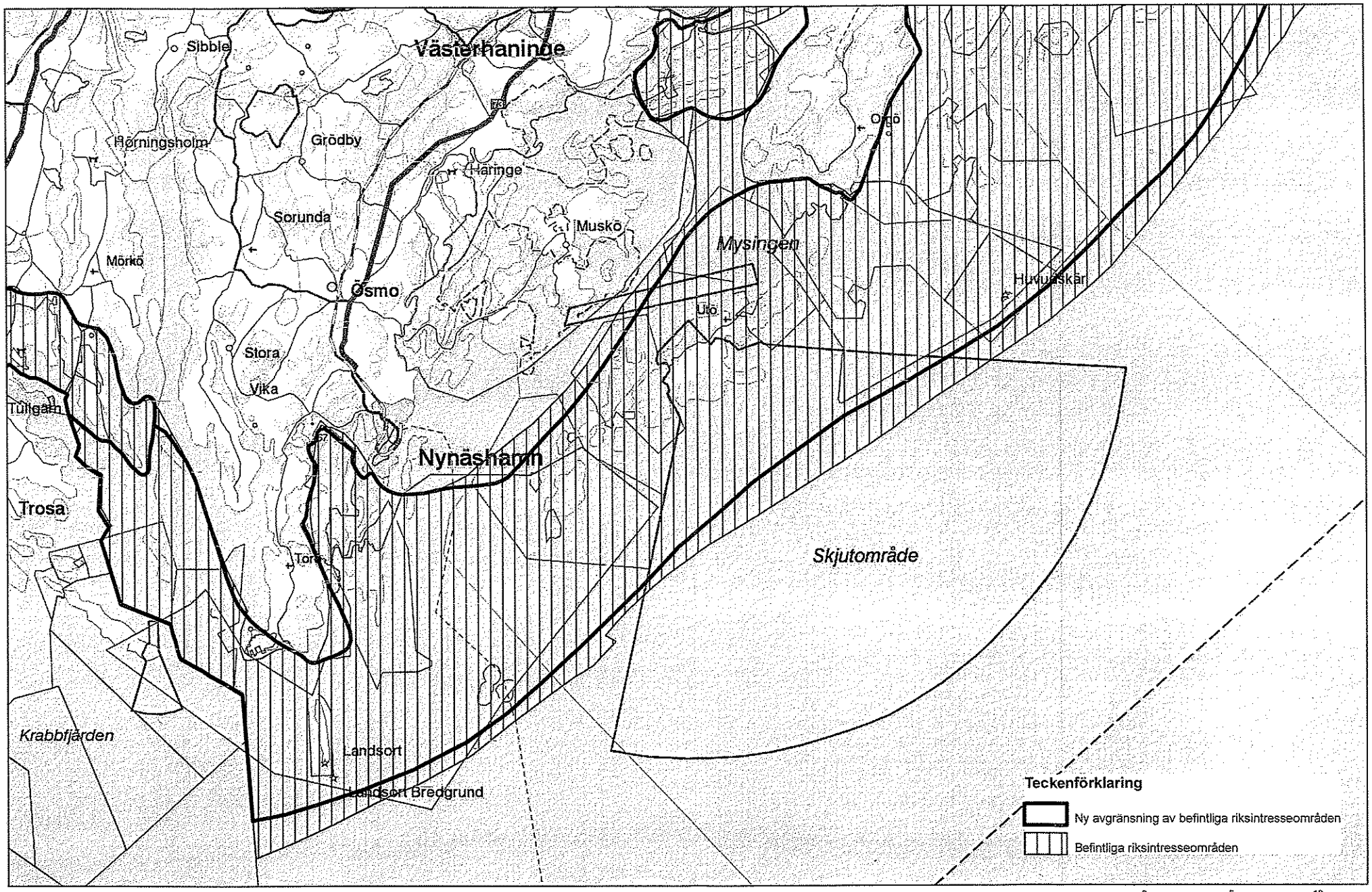

Fastighetskartan © Lantmäteriet, [2013]. Ur Geografiska Sverigedata, 106-2004/188-AB

Stockholms skärgård; yttre delen

Kommuner:
Haninge 0136
Norrtälje 0188
Nynäshamn 0192
Södertälje 0181
Tyresö 0138
Värmdö 0120
Österåker 0117

Huvudkriterier:
- Områden med särskilt goda förutsättningar för berikande upplevelser i natur- och/eller kulturmiljöer.
- Områden med särskilt goda förutsättningar för friluftsaktiviteter och därmed berikande upplevelser.
- Områden med särskilt goda förutsättningar för vattenanknutna friluftsaktiviteter och därmed berikande upplevelser.

Stödkriterier:
- intresseväckande naturvärden
- intresseväckande kulturvärden
- orördhet (frånvaro av ingrepp i landskapet)
- stillhet/tystnad/låg ljudnivå
- tilltalande landskapsbild (tilltalande perspektiv och utblick över landskap och vatten m.m.)
- omväxling (variation i fråga om topografi, fördelning mark/vatten, vegetation, kulturprägel m.m.)
- särprägel (en för regionen avvikande naturföreteelse; storslagen natur)
- bra vattenkvalitet, lämpliga stränder och bottnar
- vattenanknutna friluftsaktiviteter ex forspaddling
- områden där man bedriver friluftsliv förhållandevis ostört, dvs att man under längre tid inte ser hus, vägar och endast ett fåtal andra besökare ("vildmarksområden")
- möjlighet att bevara områden utan omfattande anordningar eller anläggningar ("vildmarksområden")
- frånvaro av hinder för områdets användning för friluftsändamål, t.ex. inga eller små inskränkningar i allemansrätten

Friluftsaktiviteter:
Båtsport, bad, fritidsfiske, paddling, skridskoåkning, naturupplevelser, vandring, bär- och svampplockning.

Beskrivning av områdets värden:
Stockholms ytterskärgård intar som helhet en särställning i länets natur och är oskattbar som rekreationsområde. De största värdena för friluftslivet ligger i den oexploaterade naturen med mycket höga natur- och kulturvärden och god tillgång på naturhamnar.

Ytterskärgårdens mosaik av öar, kobbar och skär ger praktiskt taget outtömliga möjligheter för båtlivet men även för fiske, paddling och naturstudier. Vintertid ges vid gynnsamma isförhållanden unika möjligheter till långfärdsåkning på skridskor.

Många olika vattenanknutna friluftsaktiviteter kan nyttjas i området. T.ex. anses naturreservatet Ören vara ett av Sveriges absolut bästa surfställen. Området utnyttjas av både vind-, våg- och kitesurfare på grund av de utmärkta vind- och vågförhållandena som råder vid viss väderlek.

Intill tätorten Nynäshamn ingår även tätortsnära strövområden som är tillgängliga med kollektivtrafik.

Förutsättningar för bevarande och utveckling av områdets värden:
Områdets karaktär av oexploaterad skärgård behålls. Stränder hålls allemansrättsligt tillgängliga. En god vattenkvalitet upprätthålls.

Åtgärder och verksamheter som kan skada områdets värden är bebyggelseexploatering, privatisering av stränder, bullerstörande verksamheter och störningar av friluftsliv i känsliga delområden. Värdena kan också skadas av både omfattande kalavverkning och upphörd hävd av kulturmarker.

Områdets värden för friluftslivet kan utvecklas om den reguljära skärgårdsbåttrafiken utökas så att skärgården blir mer tillgänglig för alla som annars inte har tillgång till båt.

Länsstyrelsen Stockholm

Stockholms skärgård; mellersta delen

Remiss av förslag till riksintressen för friluftslivet

Bilaga 2
Tillhör Länsstyrelsens ärende
dnr 100-1588-2013

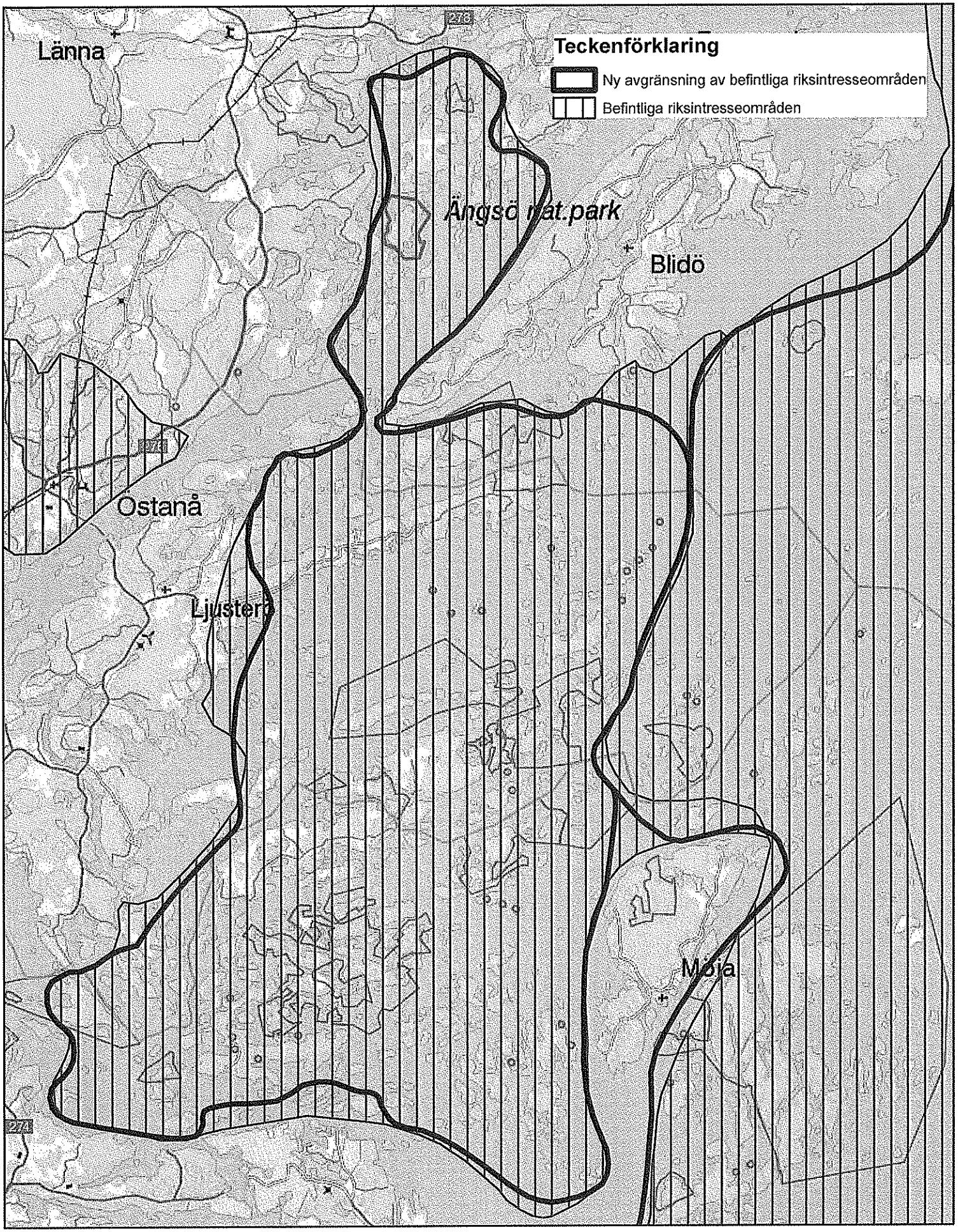

Fastighetskartan © Lantmäteriet, [2013]. Ur Geografiska Sverigedata, 106-2004/188-AB

Stockholms skärgård; mellersta delen

Kommun:
Norrtälje 0188
Värmdö 0120
Österåker 0117

Huvudkriterier:
- Områden med särskilt goda förutsättningar för berikande upplevelser i natur- och/eller kulturmiljöer.
- Områden med särskilt goda förutsättningar för friluftsaktiviteter och därmed berikande upplevelser.
- Områden med särskilt goda förutsättningar för vattenanknutna friluftsaktiviteter och därmed berikande upplevelser.

Stödkriterier:
- intresseväckande naturvärden
- intresseväckande kulturvärden
- tilltalande landskapsbild (tilltalande perspektiv och utblick över landskap och vatten m.m.)
- omväxling (variation i fråga om topografi, fördelning mark/vatten, vegetation, kulturprägel m.m.)
- artrikedom
- vattenanknutna friluftsaktiviteter ex forspaddling
- förutsättningar för att vårda området (både ekonomiska och naturgivna förutsättningar)
- förekomst av anläggningar eller service, såsom toalett, sopsortering, parkering, eldstäder, lägerplatser, vindskydd o.s.v.
- förekomst av brukningsvägar, stigar, vandringsleder m.m.
- möjligheterna att komma till och in i området samt vistas i eller i anslutning till området. Exempelvis kommunikation (förekomst eller möjlighet) till och från ett område (buss, bil, tåg, båt, cykel)

Friluftsaktiviteter:
Båtsport, bad, fritidsfiske, paddling, skridskoåkning, natur- och kulturupplevelser, strövande, vandring, bär- och svampplockning.

Beskrivning av områdets värden:
Stockholms mellersta skärgård har stor betydelse för den del av friluftslivet som saknar tillgång till egen båt genom att det finns många bryggor och linjer med kollektiv båttrafik. Mellanskärgårdens variationsrika och förhållandevis välbevarade kulturlandskap har stora värden för friluftslivet. Området erbjuder mycket goda förutsättningar för friluftsaktiviteter som fritidsfiske, strövande och långfärdsåkning på skridskor.

För det båtburna friluftslivet har tillgängliga strandavsnitt och ankarvikar i detta område också mycket stor betydelse som naturliga natthamnar på väg ut mot ytterskärgården eller på väg tillbaka till hemmahamnen.

Förutsättningar för bevarande och utveckling av områdets värden:
Områdets karaktär av förhållandevis oexploaterad skärgård behålls. Stränder hålls allemansrättsligt tillgängliga. Vattenkvaliteten bör förbättras.

Områdets värden kan reduceras av bebyggelseexploatering, nedläggning av jordbruksdrift och serviceverksamheter. Omfattande kalavverkning kan också skada värdena, liksom störningar av friluftsliv i känsliga delområden under vår och sommar.

Länsstyrelsen Stockholm

Tärnanområdet

Remiss av förslag till riksintressen för friluftslivet

Bilaga 2
Tillhör Länsstyrelsens ärende
dnr 100-1588-2013

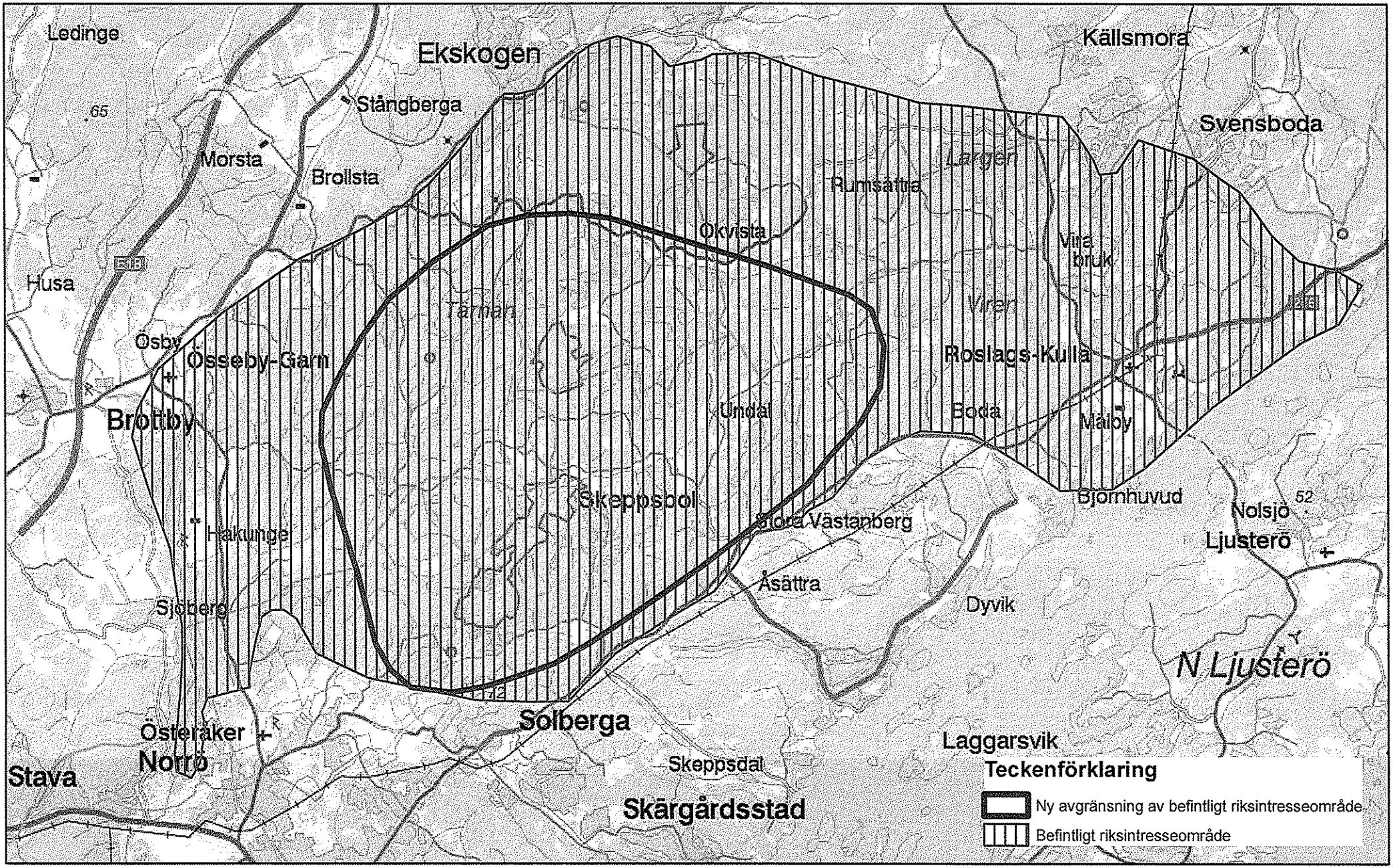

Fastighetskartan © Lantmäteriet, [2013]. Ur Geografiska Sverigedata, 106-2004/188-AB

Tärnanområdet (tidigare Össebygarn – Roslagskulla)

Kommuner:
Norrtälje 0188
Vallentuna 0115
Österåker 0117

Huvudkriterier:
- Områden med särskilt goda förutsättningar för berikande upplevelser i natur- och/eller kulturmiljöer.
- Områden med särskilt goda förutsättningar för friluftsaktiviteter och därmed berikande upplevelser.
- Områden med särskilt goda förutsättningar för vattenanknutna friluftsaktiviteter och därmed berikande upplevelser.

Stödkriterier:
- intresseväckande naturvärden
- intresseväckande kulturvärden
- orördhet (frånvaro av ingrepp i landskapet)
- stillhet/tystnad/låg ljudnivå
- tilltalande landskapsbild (tilltalande perspektiv och utblick över landskap och vatten m.m.)
- omväxling (variation i fråga om topografi, fördelning mark/vatten, vegetation, kulturprägel m.m.)
- särprägel (en för regionen avvikande naturföreteelse; storslagen natur)
- att området har sällsynta växter och djur
- artrikedom
- bra vattenkvalitet, lämpliga stränder och bottnar
- lämplig terräng med variationsrik topografi
- förekomsten av sammanhängande gröna stråk hela området är sammanhängande
- vattenanknutna friluftsaktiviteter ex forspaddling
- områden där man bedriver friluftsliv förhållandevis ostört, dvs att man under längre tid inte ser hus, vägar och endast ett fåtal andra besökare ("vildmarksområden")
- naturvärden som kan bestå även vid ökad besöksfrekvens
- förekomst av anläggningar eller service, såsom toalett, sopsortering, parkering, eldstäder, lägerplatser, vindskydd o.s.v.
- att det finns markerade leder och informationsskyltar
- förekomst av brukningsvägar, stigar, vandringsleder m.m.
- möjligheterna att komma till och in i området samt vistas i eller i anslutning till området. Exempelvis kommunikation (förekomst eller möjlighet) till och från ett område (buss, bil, tåg, båt, cykel)
- möjlighet att bevara områden utan omfattande anordningar eller anläggningar ("vildmarksområden")
- frånvaro av hinder för områdets användning för friluftsändamål, t.ex. inga eller små inskränkningar i allemansrätten

Friluftsaktiviteter:
Strövande, vandring, skidåkning, cykling, bär- och svampplockning, fritidsfiske, bad, paddling, naturupplevelser.

Beskrivning av områdets värden:
Ett varierat naturområde med många vackra skogssjöar i naturskogsliknande omgivningar varvat med småskalig odlingsbygd. Tärnanområdet är ett av regionens viktigaste vildmarksområden och här finns stora tysta områden. Området har stor betydelse för i första hand strövande, fritidsfiske och bär- och svampplockning. Sjöarna har god vattenkvalitet och det finns flera badplatser. Roslagsleden passerar igenom området. Domarudden är en omtyckt målpunkt för bad och utgångspunkt för skogsvandringar. Aktivitetsmöjligheterna i reservatet är stora med bl.a. fiske och plogade skridskobanor på Drängsjön samt preparerade skidspår i skogen.

Delar av området är även tillgängligt med kollektivtrafik, bl.a. från Åkersberga och intilliggande busshållplatser längs väg 276.

Förutsättningar för bevarande och utveckling av områdets värden:
Områdets karaktär av ett omväxlande, sjörikt skogsområde bibehålls. Sjöarna är känsliga för övergödning. Vandringsleder och strövstigar underhålls. Skogsbruket bör anpassas till friluftslivets behov.

Områdets värden kan skadas av bebyggelseexploatering och kalavverkning.

Områdets naturgivna förutsättningar pekar på att det finns stora möjligheter att utveckla området med avseende på friluftslivet.

Länsstyrelsen Stockholm

Bogesund

Remiss av förslag till riksintressen för friluftslivet

Bilaga 2
Tillhör Länsstyrelsens ärende
dnr 100-1588-2013

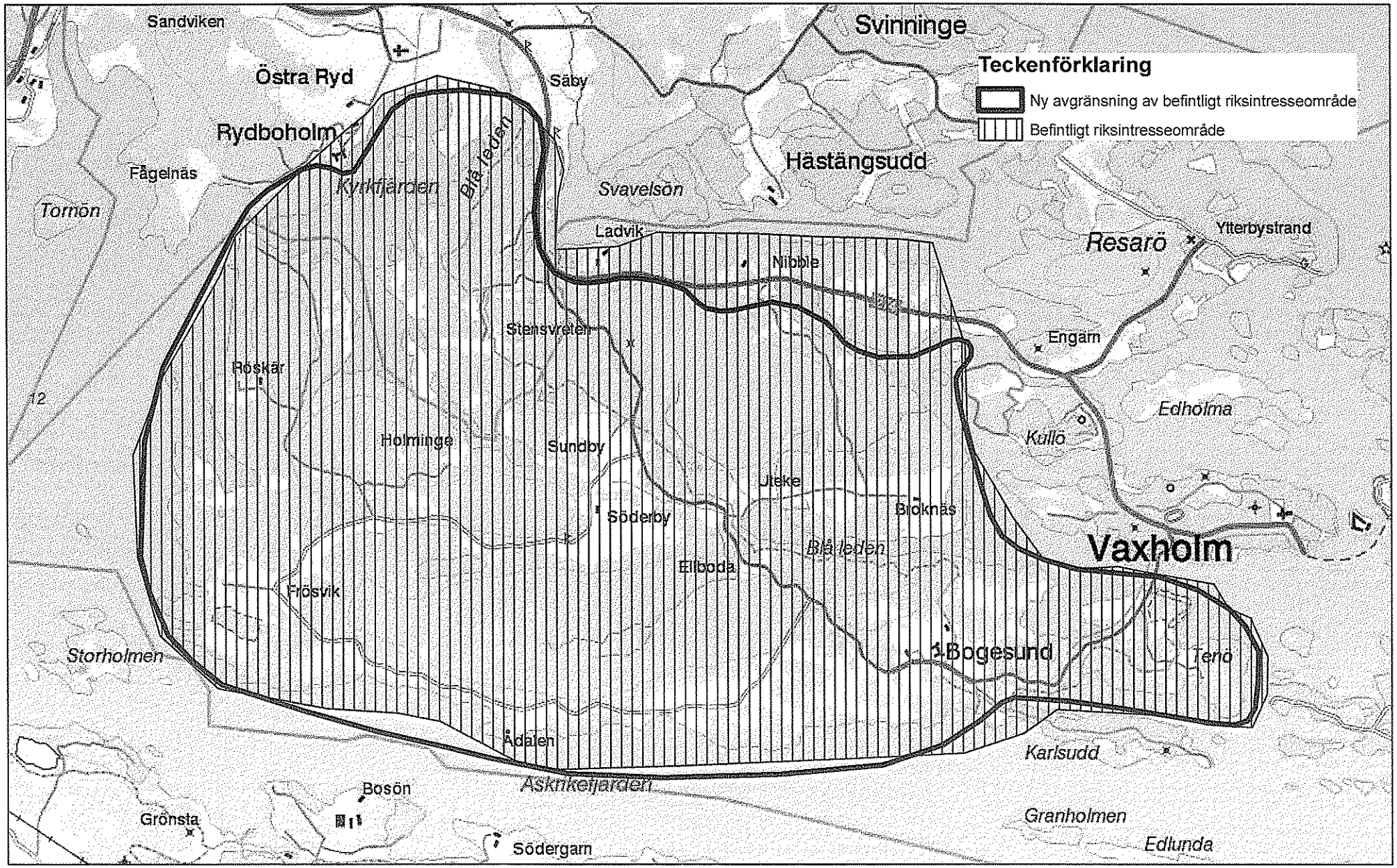

Fastighetskartan © Lantmäteriet, [2013]. Ur Geografiska Sverigedata, 106-2004/188-AB

0 1 2 Kilometers

Bogesund

Kommun:
Vaxholm 0187
Österåker 0117

Huvudkriterier:
- Områden med särskilt goda förutsättningar för berikande upplevelser i natur- och/eller kulturmiljöer.
- Områden med särskilt goda förutsättningar för friluftsaktiviteter och därmed berikande upplevelser.
- Områden med särskilt goda förutsättningar för vattenanknutna friluftsaktiviteter och därmed berikande upplevelser.

Stödkriterier:
- intresseväckande naturvärden
- intresseväckande kulturvärden
- tilltalande landskapsbild (tilltalande perspektiv och utblick över landskap och vatten m.m.)
- omväxling (variation i fråga om topografi, fördelning mark/vatten, vegetation, kulturprägel m.m.)
- bra vattenkvalitet, lämpliga stränder och bottnar
- lämplig terräng med variationsrik topografi
- terrängförhållanden utan hindrande blockighet, snårigheter, brutenhet eller myrrikedom
- förekomsten av sammanhängande gröna stråk
- tålighet mot slitage i de delar som förväntas bli intensivt utnyttjade
- förutsättningar för att vårda området (både ekonomiska och naturgivna förutsättningar)
- förekomst av anläggningar eller service, såsom toalett, sopsortering, parkering, eldstäder, lägerplatser, vindskydd o.s.v.
- att det finns markerade leder och informationsskyltar
- förekomst av brukningsvägar, stigar, vandringsleder m.m.
- möjligheterna att komma till och in i området samt vistas i eller i anslutning till området. Exempelvis kommunikation (förekomst eller möjlighet) till och från ett område (buss, bil, tåg, båt, cykel)
- frånvaro av hinder för områdets användning för friluftsändamål, t.ex. inga eller små inskränkningar i allemansrätten

Friluftsaktiviteter:
Strövande, vandring, bär- och svampplockning, längdskidåkning, skridskoåkning, natur- och kulturupplevelser, cykling, bad, fritidsfiske, ridning.

Beskrivning av områdets värden:
Bogesundslandet utgör med sitt varierade landskap och omfattande vattenkontakt ett mycket viktigt friluftsområde. Här finns stora sammanhängande skogsområden, ett rikt kulturlandskap samt ett flertal långa spår och leder. Området upplevs på många platser som tyst och i de mest välbevarade partierna kan skogen upplevas trolsk och orörd. De långa stränderna har en varierande karaktär och en del strandavsnitt är lättframkomliga och lämpar sig för många vattenanknutna friluftsaktiviteter som t.ex. bad, fiske samt skridsko- och skidåkning.

Förutsättningar för bevarande och utveckling av områdets värden:
Områdets karaktär av strövområde bibehålls. Stränder hålls allemansrättsligt tillgängliga. Anläggningar för friluftslivet underhålls och förbättras genom enklare anordningar som leder, cykelvägar, parkeringsplatser och badplatser.

Exploatering eller omfattande kalavverkning skulle skada områdets värden.

Området har ytterligare potential beträffande friluftsliv. Det kan med förhållandevis små insatser, exempelvis ökad information göras ännu mer attraktivt för friluftslivet. Möjligheterna till skidåkning i preparerade skidspår kan förbättras. Skogsbruket bör anpassas till friluftslivets behov. Tillgängligheten kan ökas genom förbättrade allmänna kommunikationer (buss och båt), samt genom tillkomst av cykelvägar.

Länsstyrelsen Stockholm

Nacka-Erstavik-Flaten

Remiss av förslag till riksintressen för friluftslivet

Bilaga 2
Tillhör Länsstyrelsens ärende
dnr 100-1588-2013

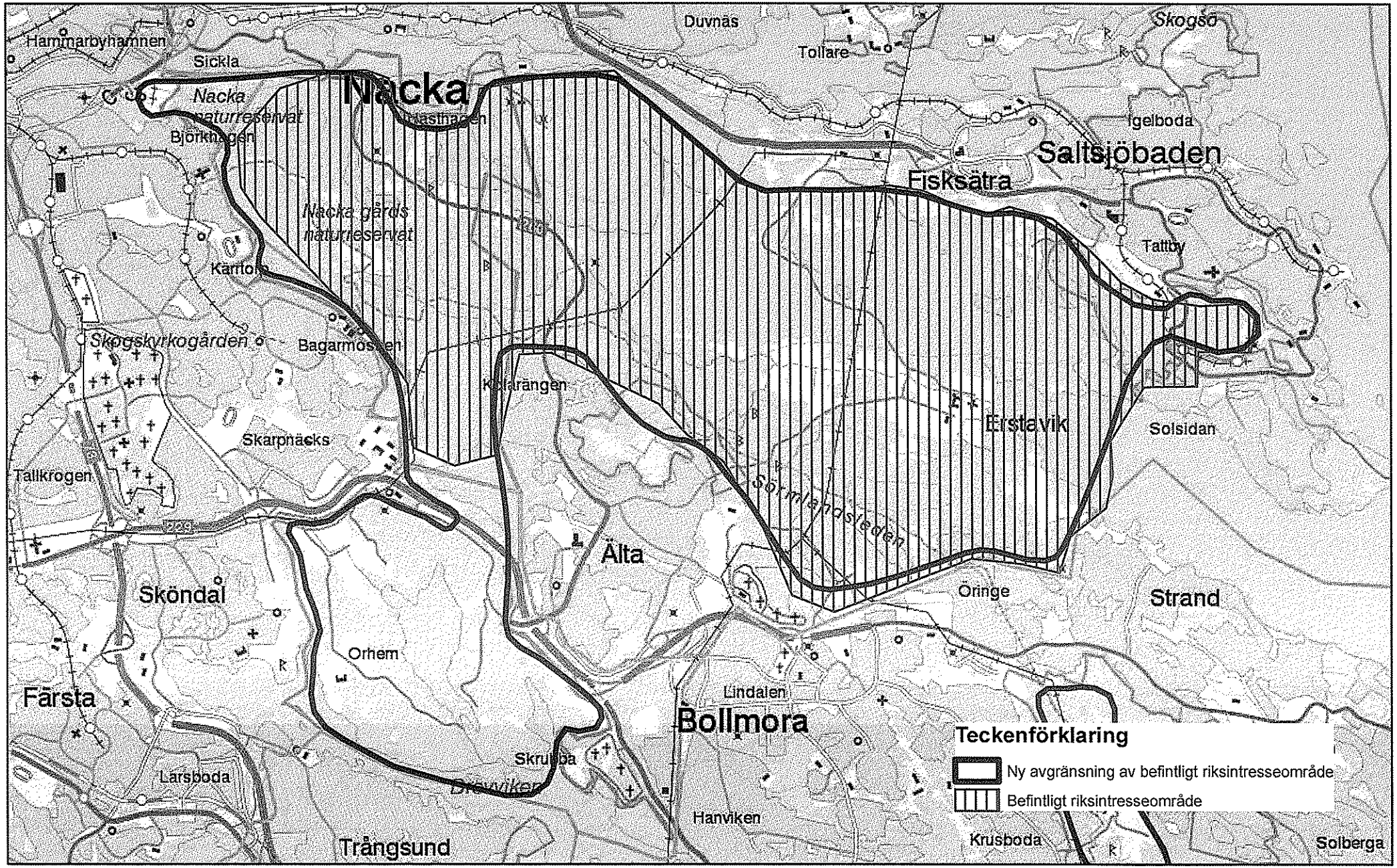

Fastighetskartan © Lantmäteriet, [2013]. Ur Geografiska Sverigedata, 106-2004/188-AB

0 1 2 Kilometers

Nacka–Erstavik–Flaten (tidigare Nacka–Erstavik)

Kommun:
Nacka 0182
Stockholm 0180

Huvudkriterier:
- Områden med särskilt goda förutsättningar för berikande upplevelser i natur- och/eller kulturmiljöer.
- Områden med särskilt goda förutsättningar för friluftsaktiviteter och därmed berikande upplevelser.
- Områden med särskilt goda förutsättningar för vattenanknutna friluftsaktiviteter och därmed berikande upplevelser.

Stödkriterier:
- intresseväckande naturvärden
- intresseväckande kulturvärden
- tilltalande landskapsbild (tilltalande perspektiv och utblick över landskap och vatten m.m.)
- omväxling (variation i fråga om topografi, fördelning mark/vatten, vegetation, kulturprägel m.m.)
- lämplig terräng med variationsrik topografi
- förekomsten av sammanhängande gröna stråk
- vattenanknutna friluftsaktiviteter ex forspaddling
- förutsättningar för att vårda området (både ekonomiska och naturgivna förutsättningar)
- förekomst av anläggningar eller service, såsom toalett, sopsortering, parkering, eldstäder, lägerplatser, vindskydd o.s.v.
- att det finns markerade leder och informationsskyltar
- förekomst av brukningsvägar, stigar, vandringsleder m.m.
- möjligheterna att komma till och in i området samt vistas i eller i anslutning till området. Exempelvis kommunikation (förekomst eller möjlighet) till och från ett område (buss, bil, tåg, båt, cykel)
- frånvaro av hinder för områdets användning för friluftsändamål, t.ex. inga eller små inskränkningar i allemansrätten

Friluftsaktiviteter:
Promenader, strövande, vandring, längdskidåkning, natur- och kulturupplevelser, cykling, bär- och svampplockning, bad, fritidsfiske, skridskofärder, paddling.

Beskrivning av områdets värden:
Området är ett av Stockholms viktigaste, mest lättillgängliga och välbesökta friluftsområden. Det tätortsnära läget gör att området är viktigt för många människors friluftsliv och kan nyttjas ofta och mycket.

De naturgivna förutsättningarna i form av en omväxlande natur med ett stort inslag av från friluftssynpunkt vacker och kvalitativ "gammelskog", många sjöar, kulturhistoriskt intressanta platser och klassiska exkursionslokaler ger mycket goda förutsättningar för positiva upplevelser i samband med friluftsliv. I området finns många strövstråk, vandringsleder, ett flertal badplatser och friluftsanläggningar, t.ex. Hellasgården varifrån många friluftsaktiviteter

utgår. Runt Flaten finns en strandpromenad. I området finns även en mycket välbesökt skidanläggning för utförsåkning vid Hammarbybacken.

Tillgängligheten till områdets nordvästra delar är mycket god med närhet till allmänna kommunikationer.

Förutsättningar för bevarande och utveckling av områdets värden:
Området bevaras som ett oexploaterat friluftsområde. Anläggningar för friluftslivet underhålls. Skogsbruk bör bedrivas med stor hänsyn till friluftslivet, vilket bland annat innebär att stora ytor med hällmarkstallskog undantas från åtgärder. Odlingsmarkerna brukas. Ängs- och hagmarker hävdas med slåtter och bete.

Områdets funktionella sammanhang med riksintresseområde Tyresta–Åva–Gålö (vandringsleder, spårpreparering, vägundergångar m.m.) behålls. Områdets värde för friluftslivet skulle öka om sambandet och tillgängligheten mellan Nackareservatet och Flatenområdet förstärks.

Riksintressets värden skadas om området eller delar av det tas i anspråk för bebyggelse, vägar eller liknande fysisk exploatering.

Länsstyrelsen Stockholm

Björkfjärden-Prästfjärdens övärld

Remiss av förslag till riksintressen för friluftslivet

Bilaga 2
Tillhör Länsstyrelsens ärende
dnr 100-1588-2013

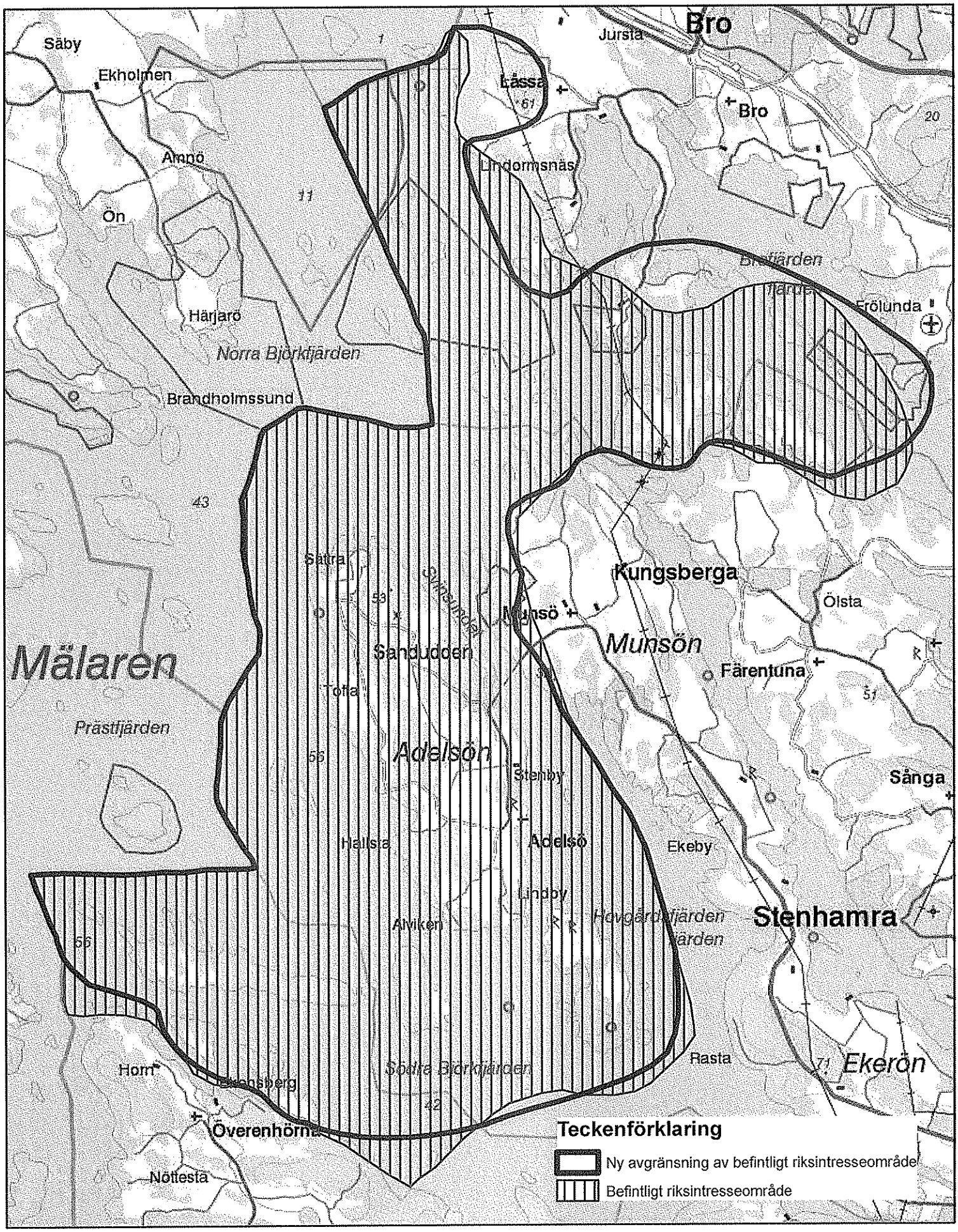

Fastighetskartan © Lantmäteriet, [2013]. Ur Geografiska Sverigedata, 106-2004/188-AB

Björkfjärden–Prästfjärdens övärld

Kommun:
Ekerö 0125
Södertälje 0181
Upplands-Bro 0139

Huvudkriterier:
- Områden med särskilt goda förutsättningar för berikande upplevelser i natur- och/eller kulturmiljöer.
- Områden med särskilt goda förutsättningar för vattenanknutna friluftsaktiviteter och därmed berikande upplevelser.

Stödkriterier:
- intresseväckande naturvärden
- intresseväckande kulturvärden
- orördhet (frånvaro av ingrepp i landskapet)
- tilltalande landskapsbild (tilltalande perspektiv och utblick över landskap och vatten m.m.)
- särprägel (en för regionen avvikande naturföreteelse; storslagen natur)
- artrikedom
- bra vattenkvalitet, lämpliga stränder och bottnar
- vattenanknutna friluftsaktiviteter ex forspaddling
- naturvärden som kan bestå även vid ökad besöksfrekvens
- tålighet mot slitage i de delar som förväntas bli intensivt utnyttjade
- förekomst av anläggningar eller service, såsom toalett, sopsortering, parkering, eldstäder, lägerplatser, vindskydd o.s.v.
- att det finns markerade leder och informationsskyltar
- förekomst av brukningsvägar, stigar, vandringsleder m.m.
- möjligheterna att komma till och in i området samt vistas i eller i anslutning till området. Exempelvis kommunikation (förekomst eller möjlighet) till och från ett område (buss, bil, tåg, båt, cykel)

Friluftsaktiviteter:
Natur- och kulturupplevelser, fritidsfiske, båtsport, paddling, bad, skridskoåkning, bär- och svampplockning, strövande.

Beskrivning av områdets värden:
Övärlden i Björkfjärdarna – Brofjärden – Prästfjärden utgörs av ett omväxlande natur- och kulturlandskap, som erbjuder rika tillfällen till natur- och kulturstudier, t ex vid Rösaringsåsen, Eldgarnsö, Väsby hage, Hovgården och Birka. Området erbjuder friluftsaktiviteter som fritidsfiske och goda möjligheter till bär- och svampplockning. Tillgången till platser för bad vid olika stränder är god, liksom möjligheterna till båtsport och paddling tack vare lättnavigerade vatten och goda naturhamnar. Vid Frölunda finns ett friluftsområde med tillgänglighetsanpassade bad- och grillplatser samt ridstigar och vandringsleder. Fjärdarna räknas till landets finaste områden för skridskofärder.

Förutsättningar för bevarande och utveckling av områdets värden:
Områdets prägel av omväxlande natur- och kulturlandskap av skärgårdskaraktär bevaras genom fortsatt jord- och skogsbruk med naturvårdshänsyn. Flera av de mest besöksvärdda naturområdena behöver betas för att bevara attraktivitet och tillgänglighet. Strandområdena bevaras oexploaterade.

Områdets värden kan minskas genom olika slag av exploatering, t ex bebyggelse, eller omfattande kalavverkning. Utökad fraktsjöfart mot nordost skulle försvåra isaktiviteter som vinterfiske och skridskoåkning.

Anordningar för friluftslivet underhålles och kompletteras varsamt med hänsyn till natur- och kulturmiljön.

Länsstyrelsen Stockholm

Tyresta-Åva-Gålö

Remiss av förslag till riksintressen för friluftslivet

Bilaga 2
Tillhör Länsstyrelsens ärende
dnr 100-1588-2013

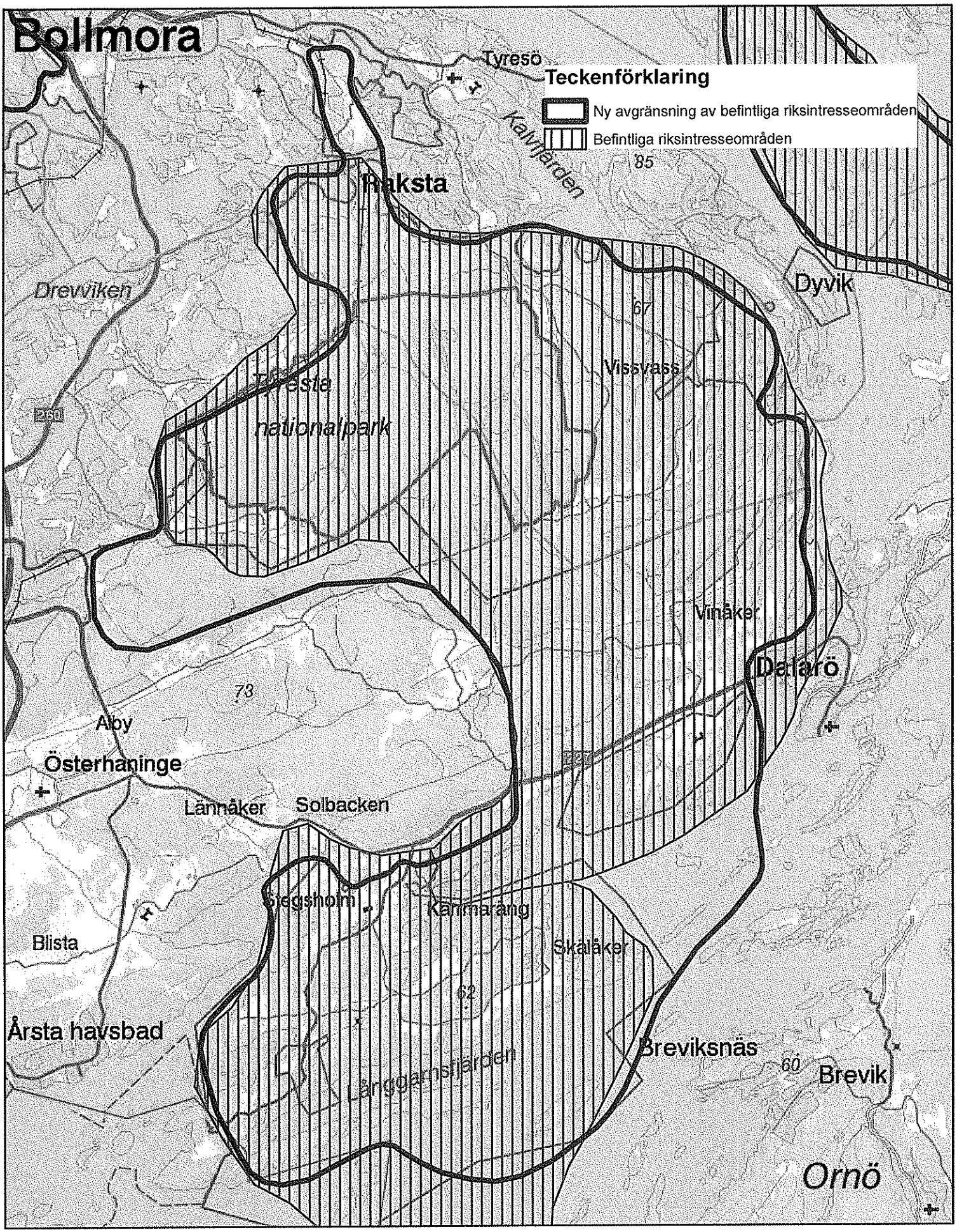

Fastighetskartan © Lantmäteriet, [2013]. Ur Geografiska Sverigedata, 106-2004/188-AB

0 1 2 3 Kilometers

Tyresta–Åva–Gålö (tidigare Tyresta–Åva)

Kommun:
Haninge 0136
Tyresö 0138

Huvudkriterier:

- Områden med särskilt goda förutsättningar för berikande upplevelser i natur- och/eller kulturmiljöer.
- Områden med särskilt goda förutsättningar för friluftsaktiviteter och därmed berikande upplevelser.
- Områden med särskilt goda förutsättningar för vattenanknutna friluftsaktiviteter och därmed berikande upplevelser.

Stödkriterier:

- intresseväckande naturvärden
- intresseväckande kulturvärden
- orördhet (frånvaro av ingrepp i landskapet)
- stillhet/tystnad/låg ljudnivå
- tilltalande landskapsbild (tilltalande perspektiv och utblick över landskap och vatten m.m.)
- omväxling (variation i fråga om topografi, fördelning mark/vatten, vegetation, kulturprägel m.m.)
- särprägel (en för regionen avvikande naturföreteelse; storslagen natur)
- att området har sällsynta växter och djur
- artrikedom
- bra vattenkvalitet, lämpliga stränder och bottnar
- lämplig terräng med variationsrik topografi
- terrängförhållanden utan hindrande blockighet, snårigheter, brutenhet eller myrrikedom
- förekomsten av sammanhängande gröna stråk
- vattenanknutna friluftsaktiviteter ex forspaddling
- områden där man bedriver friluftsliv förhållandevis ostört, dvs att man under längre tid inte ser hus, vägar och endast ett fåtal andra besökare ("vildmarksområden")
- naturvärden som kan bestå även vid ökad besöksfrekvens
- tålighet mot slitage i de delar som förväntas bli intensivt utnyttjade
- förutsättningar för att vårda området (både ekonomiska och naturgivna förutsättningar)
- förekomst av anläggningar eller service, såsom toalett, sopsortering, parkering, eldstäder, lägerplatser, vindskydd o.s.v.
- att det finns markerade leder och informationsskyltar
- förekomst av brukningsvägar, stigar, vandringsleder m.m.
- möjligheterna att komma till och in i området samt vistas i eller i anslutning till området. Exempelvis kommunikation (förekomst eller möjlighet) till och från ett område (buss, bil, tåg, båt, cykel)
- möjlighet att bevara områden utan omfattande anordningar eller anläggningar ("vildmarksområden")

Friluftsaktiviteter:
Natur- och kulturupplevelser, vandring, strövande, promenader, löpning, bär- och svampplockning, fågelskådning, längdåkning, skridskoåkning, bad, båtliv, kanot, fritidsfiske, övernattning.

Beskrivning av områdets värden:
Området innehåller urskog bara två mil från Stockholms centrum och kan erbjuda stillhet, avskildhet och orörd natur. Det tätortsnära läget gör att området är viktigt för många människors friluftsliv och kan nyttjas ofta och mycket.

Områdets omväxlande landskapsbild med skiftande naturtyper såsom orörda barrskogsområden, myrar, ekhagar och stränder inramade av det kulturpräglade odlingslandskapet ger särskilt goda förutsättningar för berikande upplevelser. Den höga artrikedomen med flera sällsynta växter och djur ökar ytterligare möjligheterna till rika naturupplevelser. I stora delar av området kan man uppleva tystnad samt trolska naturmiljöer.

Variationsrik natur och topografi samt goda tillgång av mindre vägar och stigar gör området mycket tilltalande för cykling och vandring. Sörmlandsleden genomkorsar området. Området är vidare rikt på tilltalande målpunkter såsom utkiksberg, sjöar, klippstränder och jätteekar. Spåren efter den stora skogsbranden 1999 i Tyresta nationalpark är en stor sevärdhet.

Genom variationsrika stränder och förekomst av öar har området goda förutsättningar för bad, båtliv, paddling och fritidsfiske. Vid gynnsamma is- och snöförhållanden ges möjlighet till långfärdskridskoåkning och längdskidåkning vintertid.

I området finns flera är välkända friluftsområden med mycket att erbjuda besökaren i form av naturupplevelser, vandringar, bad, sportfiske, svamp- och bärplockning, servering, motionscentral och elljusspår. Större friluftsanläggningar finns vid Tyresta by och Alby friluftsgård. Områdets olika entréer är väl tillgängliga med allmänna kommunikationer och med bil.

Förutsättningar för bevarande och utveckling av områdets värden:
Områdets karaktär av dels opåverkat skogsområde och dels öppet, hävdat odlingslandskap med stark kulturprägel behålls. Stränder hålls allemansrättsligt tillgängliga. Vattenkvaliteten bevaras och gärna förbättras. Revidering och genomförande av fastställda skötselplaner för Tyresta nationalpark, samt genomförande av skötselplanerna för naturreservaten Sandemar och Gålö.

Åtgärder, verksamheter och andra intressen som påtagligt kan skada områdets värden är bebyggelseexploatering, minskad hävd av odlingslandskapet, skogsbruk samt bullerstörande verksamheter.

Möjligheter finns att utveckla områdets värden för friluftslivet genom utveckling av friluftsanordningar i framför allt Tyresta by.

Länsstyrelsen
Stockholm

Hanveden

Remiss av förslag till riksintressen för friluftslivet

Bilaga 2
Tillhör Länsstyrelsens ärende
dnr 100-1588-2013

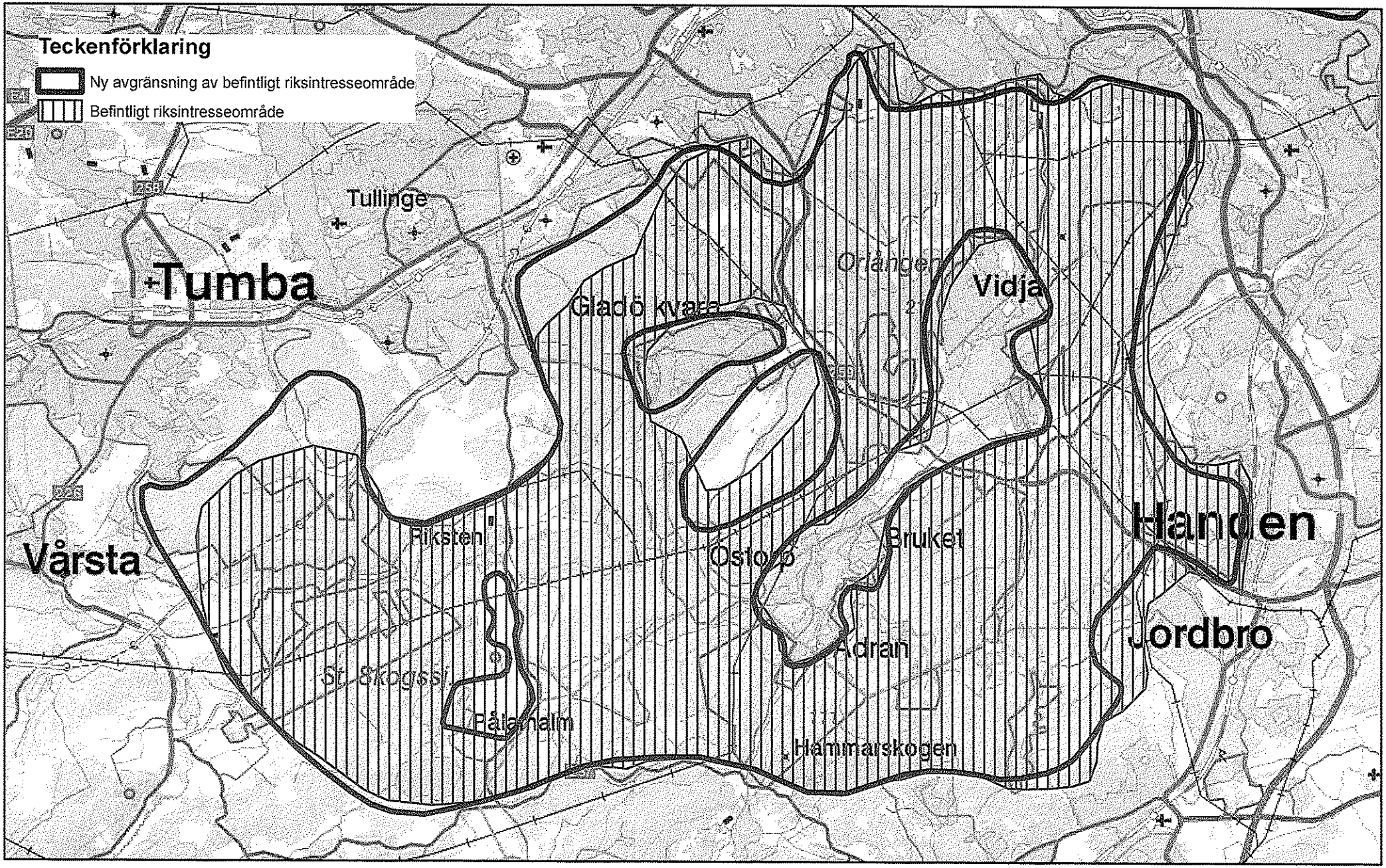

Fastighetskartan © Lantmäteriet, [2013]. Ur Geografiska Sverigedata, 106-2004/188-AB

0 1 2 3 Kilometers

Hanveden (tidigare Ågesta–Lida–Riksten)

Kommun:
Botkyrka 0127
Haninge 0136
Huddinge 0126

Huvudkriterier:

- Områden med särskilt goda förutsättningar för berikande upplevelser i natur- och/eller kulturmiljöer.
- Områden med särskilt goda förutsättningar för friluftsaktiviteter och därmed berikande upplevelser.
- Områden med särskilt goda förutsättningar för vattenanknutna friluftsaktiviteter och därmed berikande upplevelser.

Stödkriterier:

- intresseväckande naturvärden
- intresseväckande kulturvärden
- orördhet (frånvaro av ingrepp i landskapet)
- stillhet/tystnad/låg ljudnivå
- tilltalande landskapsbild (tilltalande perspektiv och utblick över landskap och vatten m.m.)
- omväxling (variation i fråga om topografi, fördelning mark/vatten, vegetation, kulturprägel m.m.)
- lämplig terräng med variationsrik topografi
- förekomsten av sammanhängande gröna stråk
- vattenanknutna friluftsaktiviteter ex forspaddling
- områden där man bedriver friluftsliv förhållandevis ostört, dvs att man under längre tid inte ser hus, vägar och endast ett fåtal andra besökare ("vildmarksområden")
- förekomst av anläggningar eller service, såsom toalett, sopsortering, parkering, eldstäder, lägerplatser, vindskydd o.s.v.
- att det finns markerade leder och informationsskyltar
- förekomst av brukningsvägar, stigar, vandringsleder m.m.
- möjligheterna att komma till och in i området samt vistas i eller i anslutning till området. Exempelvis kommunikation (förekomst eller möjlighet) till och från ett område (buss, bil, tåg, båt, cykel)
- möjlighet att bevara områden utan omfattande anordningar eller anläggningar ("vildmarksområden")
- frånvaro av hinder för områdets användning för friluftsändamål, t.ex. inga eller små inskränkningar i allemansrätten

Friluftsaktiviteter:
Strövande, vandring, tältning, längdskidåkning, utförsåkning, skridskoåkning, cykling, löpning, orientering, ridning, natur- och kulturupplevelser, fågelskådning, bär- och svampplockning, fritidsfiske, bad.

Beskrivning av områdets värden:

Området är tack vare sitt lokalklimat, sin varierade natur och sina anordningar för friluftslivet ett utomordentligt värdefullt friluftsområde. Det tätortsnära läget gör att området är viktigt för många människors friluftsliv och kan nyttjas ofta och mycket.

Området är mycket välbesökt och trots det tätortsnära läget är detta stora avsnitt med Södertörnsnatur relativt oexploaterat och delvis av vildmarkskaraktär. Skogarna har höga rekreationsvärden och här kan man uppleva stora tysta områden. I området finns flera friluftsgårdar som t.ex. vid Lida, Rudan, Paradiset och Sundby. Ett nätverk av vandringsleder knyter ihop friluftsgårdarna och Sörmlandsleden, som med dess många förgreningar går igenom stora delar av området.

Runt flera av områdets sjöar finns vackra utblickar och möjlighet till vattenanknutna friluftsaktiviteter.

Områdets geografiska belägenhet gör att det finns goda möjligheterna att nå området med allmänna kommunikationer.

Förutsättningar för bevarande och utveckling av områdets värden:

Karaktären av ett vidsträckt, sammanhängande skogs- och strövområde bevaras. Särskild vikt läggs vid att funktionellt hålla ihop området med utgångspunkt från dess många "entréer", Lida, Visättra, Sundby, Ågesta/Balingsta, Rudan, Riddartorp och Paradiset. Viktigt är även att det ur friluftssynpunkt värdefulla, funktionella sammanhanget med riksintresseområde Tyresta–Åva–Gålö, och därmed även Nacka–Erstavik–Flaten, behålls.

Nya täkter bör inte öppnas inom hittills oexploaterade områden. Avslutade täkter efterbehandlas. Problem med olovlig terrängkörning behöver hanteras.

Området har stora potentiella möjligheter vad gäller att ytterligare utveckla friluftslivet. Befintliga anläggningar för friluftslivet underhålls och utvecklas, t.ex. kan den sammanhängande skidspårsprepareringen förbättras. Information om områdets möjligheter kan utökas. Skogsbruket bör anpassas till friluftslivets behov. Goda förutsättningar finns att behålla värdet för friluftslivet genom att huvuddelen av området är i allmän ägo (Botkyrka, Haninge och Huddinge kommuner m.fl.) samt att det till stora delar är skyddat som naturreservat.

Länsstyrelsen Stockholm

Tullgarn-Södra Mörkö

Remiss av förslag till riksintressen för friluftslivet

Bilaga 2
Tillhör Länsstyrelsens ärende
dnr 100-1588-2013

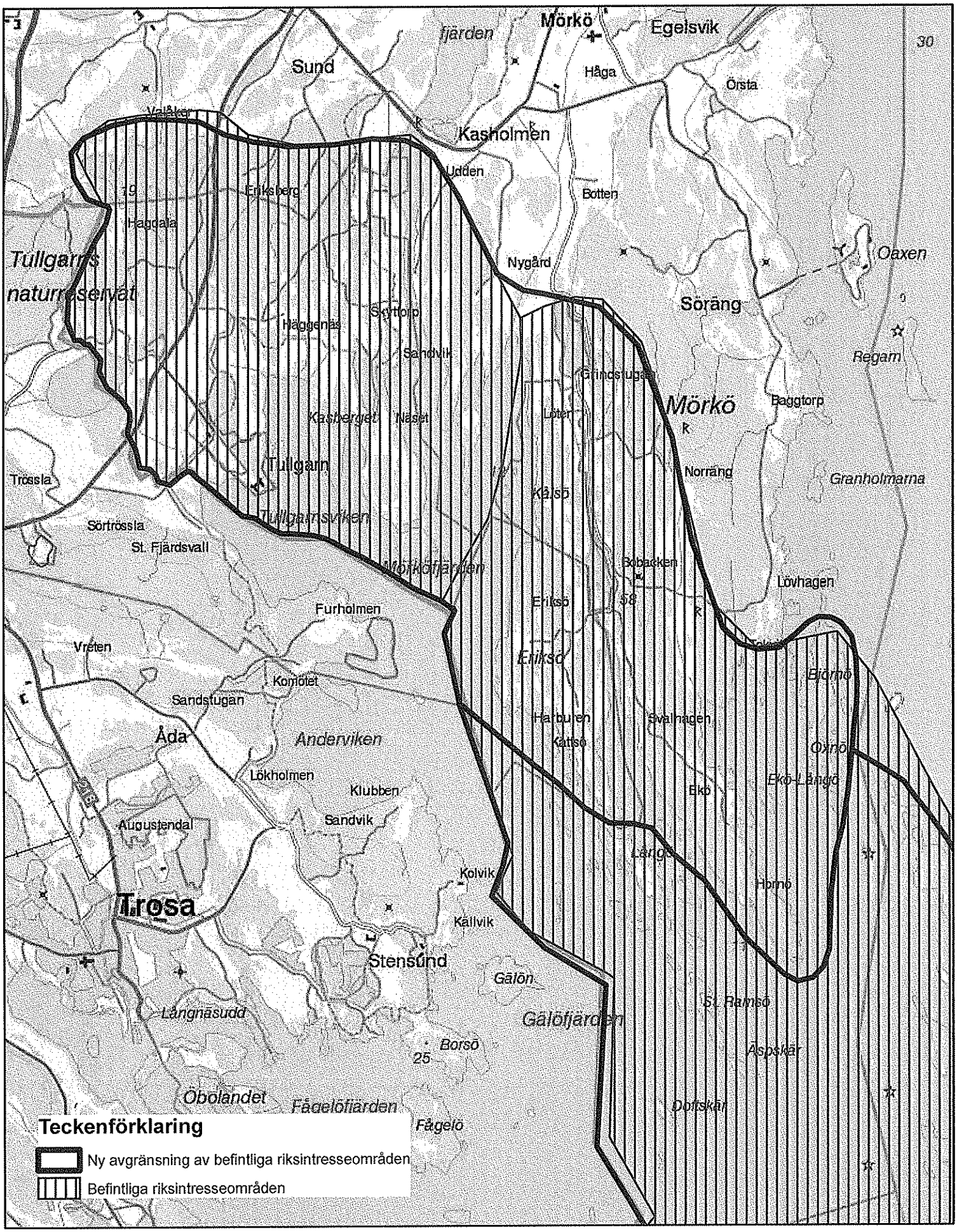

Fastighetskartan © Lantmäteriet, [2013]. Ur Geografiska Sverigedata, 106-2004/188-AB

0 1 2 3 Kilometers

Tullgarn–Södra Mörkö (tidigare Tullgarn)

Kommun:
Södertälje 0181

Huvudkriterier:
- Områden med särskilt goda förutsättningar för berikande upplevelser i natur- och/eller kulturmiljöer.
- Områden med särskilt goda förutsättningar för friluftsaktiviteter och därmed berikande upplevelser.
- Områden med särskilt goda förutsättningar för vattenanknutna friluftsaktiviteter och därmed berikande upplevelser.

Stödkriterier:
- intresseväckande naturvärden
- intresseväckande kulturvärden
- tilltalande landskapsbild (tilltalande perspektiv och utblick över landskap och vatten m.m.)
- omväxling (variation i fråga om topografi, fördelning mark/vatten, vegetation, kulturprägel m.m.)
- särprägel (en för regionen avvikande naturföreteelse; storslagen natur)
- att området har sällsynta växter och djur
- artrikedom
- bra vattenkvalitet, lämpliga stränder och bottnar
- lämplig terräng med variationsrik topografi
- förekomsten av sammanhängande gröna stråk
- vattenanknutna friluftsaktiviteter ex forspaddling
- naturvärden som kan bestå även vid ökad besöksfrekvens
- tålighet mot slitage i de delar som förväntas bli intensivt utnyttjade
- förutsättningar för att vårda området (både ekonomiska och naturgivna förutsättningar)
- förekomst av anläggningar eller service, såsom toalett, sopsortering, parkering, eldstäder, lägerplatser, vindskydd o.s.v.
- att det finns markerade leder och informationsskyltar
- förekomst av brukningsvägar, stigar, vandringsleder m.m.
- möjligheterna att komma till och in i området samt vistas i eller i anslutning till området. Exempelvis kommunikation (förekomst eller möjlighet) till och från ett område (buss, bil, tåg, båt, cykel)

Friluftsaktiviteter:
Natur- och kulturupplevelser, vandring, strövande, promenader, löpning, bad, paddling, fritidsfiske, bär- och svampplockning, fågelskådning, cykling, skridskoåkning.

Beskrivning av områdets värden:
Områdets omväxlande landskapsbild med en mosaik av naturtyper såsom löv- och barrskogsområden, myrar, berg och stränder inramade av det kulturpräglade odlingslandskapet ger särskilt goda förutsättningar för berikande upplevelser. Den höga artrikedomen med flera sällsynta växter och djur ökar ytterligare möjligheterna till rika naturupplevelser.

Tullgarns och södra Mörkös variationsrika natur och topografi samt goda tillgång av mindre vägar och stigar gör området mycket tilltalande för cykling och vandring. Sörmlandsleden genomkorsar Tullgarnsområdet. Området är vidare rikt på tilltalande målpunkter såsom utkiksberg, sjöar, klippstränder och jätteekar. Området är tillgängligt med allmänna kommunikationer.

Genom variationsrika stränder och förekomst av öar har området goda förutsättningar för båtliv, paddling och fritidsfiske. Vintertid ges vid gynnsamma isförhållanden möjlighet till långfärdskridskoåkning.

Förutsättningar för bevarande och utveckling av områdets värden:
Områdets karaktär av öppet, hävdat odlingslandskap med stark kulturprägel behålls. Stränder hålls allemansrättsligt tillgängliga. Vattenkvaliteten bevaras och förbättras helst. Revidering och genomförande av fastställd skötselplan för Tullgarns naturreservat, samt genomförande av skötselplanerna för naturreservaten Eriksö och Kålsö.

Åtgärder, verksamheter och andra intressen som påtagligt kan skada områdets värden är bebyggelseexploatering, minskad hävd av odlingslandskapet, kalavverkning samt bullerstörande verksamheter.

Stora möjligheter finns att utveckla framför allt Tullgarns värden för friluftslivet genom att bättre tillgängliggöra området för besökare, exempelvis genom bättre information, utveckling av friluftsanordningar och tydligare markering av strövstigar.

Länsstyrelsen Stockholm

Datum
2013-10-03

Beteckning
100-1588-2013

Enheten för naturvård
Rebecca Strömberg
08-7854037

Tabell över större förslag till förändringar

Förslag till nya områden	Består av följande områden
Bornsjön	Naturreservaten Bornsjön och Korpberget samt strandpromenaden norr om Norsborg, Hallunda och Slagsta.
Järvafältet–Kungliga nationalstadsparken	Från Rotebroleden och ner längs Igelbäcken och Kungliga nationalstadsparken till Södra Djurgården och Stora Fjäderholmen.
Rösjön–Vallentunasjön–Angarn	Från Rösjön och upp emot delar av det så kallade runriket runt Vallentunasjön samt längs Roslagsleden till Angarnsjöängen.
Befintliga områden	**Större förändringar**
Stockholms skärgård; yttre delen	Väddö kanal, delar med öppet hav och en del av Runmarö har tagits bort. Hela Nämdö, Malmaön och Ören har lagts till. Gålö och södra Mörkö har flyttats till andra riksintresseområden.
Stockholms skärgård; mellersta delen	Bebyggda öar eller delar av öar har tagits bort.
Tärnanområdet (tidigare Össebygarn–Roslagskulla)	Området har minskats till drygt en tredjedel och omfattas av kärnområdet i Tärnanområdet.
Bogesund	Området har minskats och har ungefär samma utbredning som det nya naturreservatet.
Nacka–Erstavik–Flaten	Området har utvidgats med Flatens naturreservat och Stockholm stads delar av Nackareservatet.
Björkfjärden–Prästfjärdens övärld	Området har utvidgats med bl.a. Rösaring och Frölunda naturreservat.
Tyresta–Åva–Gålö	Området har utvidgats med naturreservaten Gålö och Alby och ett område söder om Svartbäcken.
Hanveden (tidigare Ågesta–Lida–Riksten)	Området har både utvidgats och minskats i olika delar.
Tullgarn–Södra Mörkö	Området har utvidgats med södra Mörkö.

Postadress
Länsstyrelsen Stockholm
Box 22067
104 22 STOCKHOLM

Besöksadress
Hantverkargatan 29

Telefon
08-785 40 00
Fax
08-785 40 01

E-post/webbplats
stockholm@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/stockholm

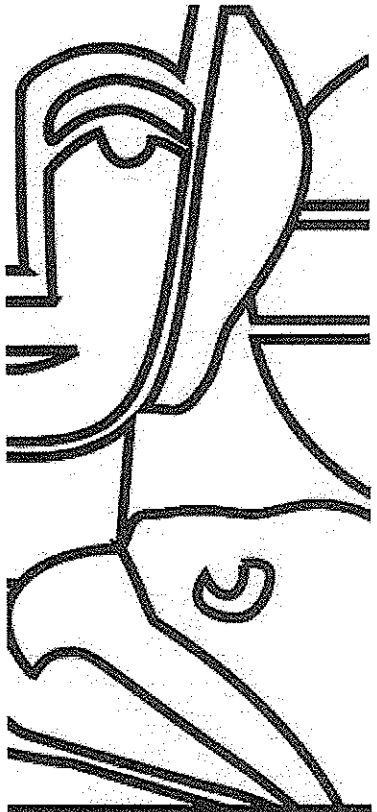

LÄNSSTYRELSEN
I STOCKHOLMS LÄN

Välkommen till

Hearing/dialogmöte om översynen av riksintressen för friluftslivet

Länsstyrelsen i Stockholms län bjuder in tjänstemän och politiker i länets alla kommuner till en hearing/dialogmöte om översynen av riksintressen för friluftsliv. Syftet med mötet är erbjuda möjlighet till dialog kring Länsstyrelsens förslag till ändringar i befintliga riksintresseområden samt föreslagna nya områden.

Länsstyrelsen ska lämna underlag med översiktliga bedömningar av nuvarande och eventuellt tillkommande områden som kan vara av riksintresse för friluftslivet till Naturvårdsverket senast den 31 december 2013. Länsstyrelsen har tagit fram ett förslag utifrån Naturvårdsverkets och Havs- och vattenmyndighetens riktlinjer samt utifrån de kommunträffar vi hade i början av sommaren. Förslaget kommer att vara på remiss t.o.m. 5 november.

Som Länsstyrelsen meddelade vid kommunträffarna samt i en skrivelse om uppdraget i våras innebär den mycket korta uppdragstiden att remisstiden endast blir fyra veckor. Länsstyrelsen är medveten om de svårigheter som ett kort remissförfarande kan orsaka och bjuder därför in till denna hearing/dialogmöte som ett komplement till remissen.

Program

9.30	Fika
10.00	Välkomna
10.10	Presentation av Länsstyrelsens förslag
10.30	Diskussion om befintliga riksintresseområden
11.10	Diskussion om förslag till nya områden
11.50	Avslutning

Tid och plats

Fredagen den 8 november 2013, klockan 10-12. Fika serveras från 9.30.

Piperska Muren, Scheelegatan 14 i Stockholm, Lokal: Oscarssalen

Anmälan och information

Anmäl dig senast den 1 november 2013 på Länsstyrelsens webbplats
www.lansstyrelsen/stockholm.se
Klicka på seminariet/kursen i kalendariet.

Upplysningar lämnas av:
Rebecca Strömberg på telefon 08-785 40 37 eller e-post rebecca.stromberg@lansstyrelsen.se